

LEGIONÁŘSKÝ Směr

4/2025

Den válečných
veteránů

Návrat
legionářů domů

Korejská stopa
čs. legionářů

Z činnosti
legionářských jednot

PEVNÉ ZDRAVÍ, HODNĚ ŠTĚSTÍ
A MNOHO ÚSPĚCHŮ V 35. ROCE
OBNOVENÉ ČINNOSTI ČSOL
VÁM SRDEČNĚ PŘEJÍ

Ing. Tomáš Pilvousek, Ph.D., IWE
místopředseda ČsOL

Karel Ludvík
místopředseda ČsOL

SLOVO MÍSTOPŘEDSEDŮ	2
---------------------------	---

INFORMACE

Klubovna ČsOL konečně v novém.....	3
Anketa o předplatném Legionářského směru	3

VÁLEČNÍ VETERÁNI

Praha v Den válečných veteránů	4–5
Bohoslužba za válečné veterány.....	6
Remembrance Day – Neděle vzpomínek.....	6
Koncert ke Dni válečných veteránů.....	7
Koncert pro válečné veterány.....	7
Veteráni opět roztančili českokrumlovskou jízďárnu.....	8–9

Setkání válečných veteránů Karlovarského kraje	10
Setkání válečných veteránů Českokrumlovsko	11
Projekt Kompenzační pomůcky válečným veteránům	12–13
Doprava válečných veteránů.....	14–15
Transporty válečných veteránů	16
Předání invalidního vozíku válečnému veteránovi Martinu Kocourkovi	17
Schodolez pro válečného veterána	17
Pieta ke Dni válečných veteránů v Bruntále	18
Den válečných veteránů.....	18
Den válečných veteránů v Kladně a Slaném	19
Oslavy válečných veteránů ve Vimperku a okolí.....	20–21
Den válečných veteránů v Táboře.....	21

TRADICE

Domů kolem světa.....	22–25
Konečně doma	26–29

Legionáři a Korejci – pozapomenuté partnerství?.....	30–33
Za Korejci po 105 letech	34–35
Legiovlak úspěšně absolvoval svou jedenáctou sezonu!.....	36–37
Expozice z cyklu Cesta legionáře stále lákají návštěvníky	38–39
Z Muzea čs. legií v Praze.....	40
Vládní vojsko v odboji 1939–1945	41

STALO SE

107. výročí samostatnosti v hlavním městě	42–43
Nad hrobem armádního generála Karla Janouška	44
Doss Alto – 107 let od hrdinné obrany kóty 703.....	45

ČINNOST JEDNOT

Obnovenie činnosti Slovenskej jednoty.....	46–47
87. výročí mobilizace čs. armády	47
Odhalení památníku operace WOLFRAM	48
Střelecký den bruntálské jednoty	49
Střelecký memoriál Rostislava Stehlíka.....	49
Pietní akty na Znojemsku	50
107 let republiky v Ostravě	50
Odhalení pamětní desky F. V. Hrbáčovi.....	51
Odhalení pamětní desky v Mělníku.....	52
Pieta v Památníku Vojna	53
Střelecká soutěž příbramských legionářů.....	54
Podzimní střelecká soutěž o pohár předsedy jednoty Tachov	54
Pyrotechnici si připomněli 80. výročí Hostivické tragédie.....	55

Školu pro invalidní legionáře ve Studénce připomíná stálá expozice	56–57
---	-------

HISTORIE

Frontový fotograf Alexandr Pánek	58–60
--	-------

Vážené sestry, vážení bratři,

do rukou se vám dostává poslední číslo časopisu Legionářský směr v roce 2025. S koncem roku a příchodem vánočních svátků nastává období vzájemné blízkosti, času tráveného v kruhu rodiny a přátel, rozjímání, odpočinku a čerpání nových sil. Nedílnou součástí je i bilancování uplynulého období – hodnocení osobních i profesních úspěchů, pokroku, ale také uvědomění si nezdarů a chyb, které k uplynulému roku patřily.

Pro Československou obec legionářskou se rok 2025 nehodnotí snadno. Přestože jsme dosáhli celé řady nesporných úspěchů, naši činnost zásadně poznamenala kauza motolské nemocnice a vazební stíhání bývalého předsedy Pavla Budinského. Ztráta důvěry a pověsti organizace otřásla motivací i přesvědčením mnoha z nás. Důvěra zakolísala také u našich partnerů – v armádě, samosprávách i nejvyšších patrech politiky. Mnoho spolků by se z podobné krize jen těžko zotavilo. Československá obec legionářská je však jiná. Síla více než stoleté tradice, jednoznačně pozitivní dopad na českou společnost v posledních desetiletích i pevné procesní a organizační standardy nám umožnily letošní krizi překonat.

To nejdůležitější však nenajdeme v prohlášeních, usneseních, ani dokumentech – jsou to jednotlivci. Stovky aktivních členů, kteří obětují svůj čas a energii pro přesvědčení, že naše poslání je důležité, správné a potřebné; že rozvoj tradic, sociální pomoc slabším, vyjádření úcty a poděkování živým i těm, kteří už mezi námi nejsou, dokáže překonat jakékoli překážky a má hluboký společenský význam.

Možná právě krize, kterou jsme prošli, nám otevřela oči, abychom znovu viděli ČsOL takovou, jaká

skutečně je – především jako společenství výjimečných lidí, kteří jí chtějí sloužit a tím přispívat ke společenskému rozvoji našeho státu. Velké poděkování patří členům Republikového výboru i předsedům jednot za konstruktivní dialog a řešení celé situace. Shoda na postupu a transparentní komunikace uvnitř i navenek pomohly zachovat integritu organizace. Revize hospodaření ÚRK i audity poskytovatelů prostředků potvrzují, že je ČsOL řízena zodpovědně a procesně správně.

Budeme muset vynaložit ještě mnoho úsilí, abychom definitivně rozptýlili nedůvěru a vrátili organizaci důstojné postavení. S vaší podporou to však není nepřekonatelný cíl.

Rok 2025 byl zároveň bohatý na úspěchy. ČsOL významně přispěla k důstojnému průběhu oslav 80. výročí konce druhé světové války. Rekordní návštěvnost Legiov laku, výrazný posun v rekonstrukci Larischovy vily v Pardubicích i realizace celé řady projektů pod vedením jednot ČsOL – to vše jsou výsledky, na něž můžeme být právem hrdí.

Se stejným odhodláním vstupujeme i do roku 2026. Ten se ponese ve znamení příprav celorepublikového sněmu Československé obce legionářské, který rozhodne o personálních otázkách i dalším směřování organizace. Na vzájemný dialog se těšíme a věříme, že po překonání překážek letošního roku vykročí ČsOL do další úspěšné etapy své novodobé historie.

Vážené sestry a bratři,

přejeme vám v novém roce zejména pevné zdraví, odhodlání a sílu pracovat ve jménu Československé obce legionářské.

Ing. Tomáš Pilvousek, Ph.D.
místopředseda ČsOL

Karel Ludvík
místopředseda ČsOL

Klubovna ČsOL konečně v novém

ses.
Marcela Tolarová

Jednání Předsednictva Republikového výboru se po dvou letech opět uskutečnilo v tradičních prostorách Klubovny ČsOL. Tím byla završena rekonstrukce této naší spolkové místnosti.

Prostory klubovny sloužily nejrůznějším účelům bez větších oprav či rekonstrukce bez mála dvacet let. Není tedy divu, že již nepůsobila dostatečně reprezentativně. Léta konání setkání formálních i těch ryze společenských si vybrala svou daň. A hlavní zátěž pro tyto prostory začala v zimě roku 2022, kdy se již několik dní po zahájení války na Ukrajině stala útočištěm žen a dětí, pro které zůstala k dispozici až do ukončení projektu pomoci ukrajinským uprchlíkům v dubnu roku 2023.

V říjnu 2023 tak Předsednictvo Republikového výboru ČsOL schválilo záměr rekonstrukce klubovny tak, aby opět sloužila jako důstojný prostor pro setkávání členů ČsOL i dalších přátelých spolků. Podobou klubovny se na svých jednáních dále zabýval Statutární orgán ČsOL, který vzhledem ke zvýšené potřebě prostor pro jednání rozhodl o rozdělení klubovny příčkou na dvě samostatné místnosti. Díky tomu vznikly pro potřeby Ústředí ČsOL celkem tři samostatné prostory, ve kterých budou moci probíhat na sobě nezávislé schůzky.

Již na začátku roku 2024 přestěhovali společně zaměstnanci Ústředí ČsOL a Legiovlaaku nábytek z klubovny do kanceláře při Sekretariátu ČsOL. Ta slouží primárně pro jednání Statutárního orgánu ČsOL a pracovní porady zaměstnanců Ústředí ČsOL. Přesunem nábytku z klubovny vznikl vhodný prostor pro vytvoření archivu dokumentů daného sněmovního období, které je vhodné mít po ruce. Poté již bylo možné vystavět samotnou příčku a vytvořit tak další menší zasedací místnost a novou klubovnu.

Této práci se ujal br. Jan Steidler a jelikož se svou zručností a pracovitostí skvěle osvědčil, stal se nakonec hlavním zhotovitelem celé rekonstrukce. Vzhledem k obtížné finanční situaci, která nás provázela celým letošním rokem, totiž nakonec nebylo možné využít externí dodavatele a provést rekonstrukci v maximalistické variantě. Nicméně br. Steidler odvedl skvělou práci, a právě jeho zásluhou se podařilo opravit strop a zdi, zakrýt vzduchotechniku, vyrovnat podlahu a mnohé další. Poděkování za podporu při dodání koberce patří br. Tomáši Růžickovi a velké díky náleží společnosti Alza.cz, která sponzorsky vybavila klubovnu promítacím plátnem a dvěma počítači určenými k provozu klubovny.

Ruku k dílu přiložili i další zaměstnanci, ses. Marcela Tolarová spolu s br. Petrem Tolarem obstarali první nátěr, správné sibiřské bílení poté obstaral br. Zdeněk Kubec a o pokládku koberce se postaral br. Jiří Charfreitag. Klubovna je tedy skutečně společným dílem a do stavu vhodného k opětovnému používání byla uvedena, jak už to na Legii bývá, vlastním pořádkem. ■

Anketa o předplatném Legionářského směru

Vážené sestry, vážení bratři,

předsedkyním a předsedům jednot byl 10. prosince zaslán emailem odkaz se žádostí o rozeslání členstvu jednot. Odkaz obsahuje anketu, jejím hlavním motivem je zjistit ochotu členstva podpořit další vydávání časopisu Československé obce legionářské – Legionářského směru – formou předplatného.

Vyplnění ankety zabere jen chvíli, ale nám pomůže v dalším rozhodování ohledně spolkového časopisu v době, kdy jeho financování zůstává nejisté. K rychlému přesunu na anketu vám poslouží i přiložený QR kód.

Odkaz na anketu: <https://forms.gle/7APFTJA1wQfM6cfz7>

Praha v Den válečných veteránů

V Praze na Vítkově se uskutečnil slavnostní nástup, který připomněl ty, na které bychom neměli zapomínat – hrdiny válek, válečné veterány. Jejich svátek připadá na 11. listopad a slaví se v řadě zemí: v západní Evropě, USA a v zemích Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku. Česká republika se připojila v roce 2004.

Slavnostní nástup, který byl spojen s udílením vyznamenání, zdobil společný symbol – květ vlčího máku. Ten byl k vidění nejen na klopách uniforem a kabátů, ale v Praze také na prostředcích městské hromadné dopravy. V České republice žije už jen posledních pět desítek bojovníků proti nacismu. Podle ministryně obrany si ale stejnou úctu zaslouží i tzv. novodobí váleční veteráni, tedy ti, kteří nasazovali a nasazují životy v zahraničních misích.

„Péče o válečné veterány a jejich odkaz patřila od mého nástupu do funkce mezi mé největší priority. Provedli jsme zásadní změny systému tak, aby se tato pomoc dostala opravdu ke všem, kdo ji potřebují. Když je to třeba, naši kontaktní pracovníci vyrážejí do terénu a společně s klienty hledají cesty, jak pomoci se vším, co je třeba – od zdravotních problémů, přes finanční podporu až po řešení praktických věcí,“ upozornila ministryně obrany.

Nedílnou součástí komplexního systému péče je i Vojenský fond solidarity, který prošel zásadní proměnou. Rozšířil se okruh těch, kdo mohou o pomoc z tohoto fondu požádat, zefektivnilo se jeho fungování. „Díky těmto změnám jsme například v loňském roce mohli pomoci 55 rodinám vojáků a válečných veteránů. Letos jsme zatím zprocesovali 34 žádostí,“ upřesnila Jana Černochová.

Na konto Vojenského fondu solidarity lze přispět kdykoliv jednorázově i trvalým příspěvkem, od 29. října do 11. listopadu

navíc probíhala sbírka „Vlčí mák ČR pro naše válečné veterány“. Finanční prostředky z ní jsou využívány přímo na pomoc válečným veteránům, vojákům a jejich rodinám, které se ocitly v těžkých životních situacích.

Náčelník Generálního štábu AČR armádní generál Karel Řehka v projevu připomněl strašlivé důsledky konfliktů a výjimečná hrdinství jednotlivců: „Dnes si připomínáme nejen hrdiny a vojáky, kteří museli častokrát ve válkách trpět, ale připomínáme si i to, že válka není žádné dobrodružství, ale že je to jen neskonale utrpení a zmar. A vždy skončí jen strašným utrpením mnoha lidí. Zároveň ale víme, že i přesto, že je válka zmar, jsou občas hodnoty, za které se musí bojovat. Vojáky, veterány, které si připomínáme, nejsou jen jmény z učebnic nebo z náhrobků. Za každým je konkrétní příběh. Měli svoje rodiny, blízké, byli to lidé jako my. Měli své slabosti i strachy. A přesto častokrát dokázali přes všechny ten strach v sobě najít v klíčový moment odvahy a udělat správnou věc a jít kupředu, i když ostatní stáli.“

U příležitosti Dne válečných veteránů ministryně obrany udělila desítky vojáků vyznamenání – Záslužný kříž ministra obrany ČR III. stupně a medaili Za službu v aktivní záloze II. stupně. Převzali je záložáci a vojáci, kteří se výrazně podíleli na rozvoji aktivní zálohy.

„Tu považuji za jeden ze stěžejních pilířů obrany naší země, protože jenom profesionálové k zajištění bezpečí nestačí. K tomu potřebujeme také občany, kteří budou v případě nutnosti připraveni bránit tuto zemi. A to vy určitě jste,“ poděkovala ministryně obrany Jana Černochová vyznamenaným.

Se svým projevem vystoupil v Národním památníku také místopředseda ČsOL br. Karel Ludvík, který při pietním aktu položil věnec Obce legionářské společně s veteránem druhé světové války br. genpor. v. v. Miloslavem Masopustem.

Den válečných veteránů připomněla také tradiční vzpomínková akce na náměstí Míru v Praze 2. I letos se na celodenním programu podílí Armáda ČR, Československá obec legionářská, Sdružení válečných veteránů ČR a Vojenský historický ústav Praha. Tématem byl konec druhé světové války, a to nejen v Evropě, ale i v Pacifiku. Na náměstí se již tradičně představila vojenská technika, historická i moderní. Jednotlivé expozice a statické ukázky byly návštěvníkům k dispozici až do 18. hodiny. V rámci programu předal místopředseda ČsOL br. Karel Ludvík ocenění k 30. výročí nasazení v zahraničních misích válečným veteránům br. Miroslavu Ječmenovi a Martinu Tučkovi za jejich účast v misi OSN v Namíbii a br. Ivanu Maurerymu, který se rovněž účastnil mise v Mosambiku. ■

Bohoslužba za válečné veterány

text ses. Marcela Volfová
foto MO ČR

V rámci připomínek Dne válečných veteránů se ve vojenském kostele sv. Jana Nepomuckého v Praze na Hradčanech konala tradiční ekumenická bohoslužba u uctění památky válečných veteránů.

V odpoledních hodinách v pondělí 10. listopadu si na pozvání náčelníka GŠ armádního generála Karla Řehky přišla připomenout památku veteránů ministryně obrany ČR paní Jana Černochová společně s vojenskými přidělenci USA či Polska a zástupci AČR. Své zastoupení měla i Československá obec legionářská.

Remembrance Day – Neděle vzpomínek

text ses. Marcela Volfová, foto BSO

Již tradičně se druhou listopadovou nedělí ve Velké Británii a zemích Commonwealthu koná Remembrance Sunday, tedy Neděle vzpomínek, kdy se připomínají oběti statečných žen a mužů, kteří položili životy v boji za mír a svobodu.

Letošní vzpomínka připadla na 9. listopadu a již tradičně byla připomenuta i v Praze. Na Commonwealth War Cemetery na Olšanských hřbitovech proběhl pietní akt, pořádaný britskou ambasádou, kterého se zúčastnili jak zástupci velvyslanectví Velké Británie a zemí Commonwealthu, tak představitelé Ministerstva obrany ČR či Československé obce legionářské. Po úvodním slovu a modlitbě uctili přítomní

památku padlých dvěma minutami ticha. Poté byly ke křížům položeny věnce. Pietní akt ukončily hymny Velké Británie a České republiky.

Koncert ke Dni válečných veteránů

text ses. Marcela Volfová, foto MO ČR

Pražské Rudolfinum patřilo v neděli 9. listopadu vojákům a válečným veteránům. Ve zdejší Dvořákově síni se totiž konal tradiční koncert Ústřední hudby AČR a hostů ke Dni válečných veteránů. Po přivítání prezidenta republiky Petra Pavla se úvodního slova ujali náměstek MO ČR pan Daniel Blažkovec a náčelník Generálního štábu AČR armádní generál Karel Řehka.

Koncert zahájil Jubilejní pochod. Pod taktovkou dirigentů pplk. Jaroslav Šípa a mjr. Josefa Kučery poté zazněly klasické skladby jako např. Largo od Antonína Dvořáka, lidové písně jako Mezi horami, či známe muzikálové hity. Skvělý armádní orchestr doplňovali zpěvem David Uličník a Michaela Tomešová, hrou na dudy Karel Klíma, elektrickou kytarou Jiří Rambousek a akordeonem vynikající Aliaksandr Yasinski.

Slovem celým večerem provázeli mjr. Anežka Vrbicová a Václav Žmolík. Slavnostního koncertu se zúčastnilo i několik členek a členů Československé obce legionářské v čele s místopředsedou Tomášem Pilvousem.

Koncert pro válečné veterány

text ses. Marcela Volfová
foto MO ČR

V Den válečných veteránů 11. listopadu se ve Španělském sále Pražského hradu pod záštitou prezidenta republiky Petra Pavla uskutečnil Koncert pro české veterány kapely The Tap Tap. Tu hudebně doprovodili členové Ústřední hudby AČR a Dětský pěvecký sbor Českého rozhlasu. Celým večerem provázala Lucie

Výborná a člen The Tap Tap Ladislav Angelovič, kteří na pódiu přivítali několik hostů, včetně několika novodobých válečných veteránů. Celý koncert byl přenášen živě streamem na FB stránkách Ministerstva obrany ČR a The Tap Tap.

Veteráni opět roztančili českokrumlovskou jízdárnu

text. ses. Marcela Tolarová
foto Aleš Motejl

Začátek listopadu je již neodmyslitelně spjat s akcemi spojenými se Dnem válečných veteránů. Jednota ČsOL v Boleticích v tomto čase každoročně pořádá společenský večer, kterého se pravidelně účastní nejen účastníci vojenských zahraničních misí, ale také široká veřejnost.

První nedočkaví účastníci 22. ročníku Plesu válečných veteránů začali v sobotu 8. listopadu plnit Jízdárnu zámku v Českém Krumlově již v šest hodin večer a do času oficiálního zahájení byl již sál zaplněn dámmi a muži s vlčími máky na klopách.

Po doznění tónů Večerky k uctění památky padlých a zemřelých se zahájení slavnostního večera ujali hlavní organizátor-předseda jednoty ČsOL v Boleticích kpt. Jaroslav Kabele, za Sdružení válečných veteránů pplk. v. v. Vojtěch Plesník a za Ústředí ČsOL řídící tajemník mjr. v. z. Milan Mojžíš.

Boletická jednota, sdružující ve svých řadách převážně pyrotechniky, využila slavnostní příležitosti k předání pamětních odznaků „Pyrotechnik“ své člence ses. Zdeňce Kučerové a dále br. Stanislavu Křižanovi a br. Marku Schlauchovi.

Poté již patřil parket tanečnímu vystoupení v podání Evildancers, které zanedlouho vystřídaly páry tančící za hudebního doprovodu Fordance Orchestra. Odpočinout si účastníci mohli při losování cen hlavní tomboly. Šťastnou ruku měl br. Mojžíš, když jako výherkyni hlavní ceny vylosoval pravidelnou účastnici plesu, druhoválečnou veteránku ses. Ernestýnu Švorcovou, která si svým upřímným překvapením a radostí z této své první výhry vysloužila dlouhý potlesk.

Celý večer se nesl v uvolněné a příjemné atmosféře. Účastníci zapřádali hovory se svými přáteli z různých koutů republiky, s nimiž se mnohdy setkali po delším čase a na všech bylo vidět, že právě události jako tato, přinášejí možnost sejít se a navázat bližší přátelství nejen mezi bývalými kolegy, ale i mezi jejich blízkými příbuznými.

Jako organizátoři jsme velice rádi, že můžeme poskytnout příležitost pro podobná setkání a děkujeme našim partnerům, kteří nám v tom pomáhají. V letošním roce jimi byly 1. koroner-ská, s.r.o., Ministerstvo obrany České republiky, Město Český

Krumlov a Československá obec legionářská. Dary do letošní bohaté tomboly poskytly URC Systems, Mikov, Volareza, vinařství Martin Šebesta, Budějovický Budvar, Karmelitánské nakladatelství a v neposlední řadě také Vojenské lesy a statky.

Již teď pro vás připravujeme 23. ročník Plesu válečných veteránů, který se uskuteční v sobotu 14. listopadu 2026. Bližší informace včas zveřejníme na našich webových stránkách ples-veteranu.cz, kde už teď naleznete fotogalerii z letošního ročníku. Nově jsme také zřídili facebookovou stránku Ples válečných veteránů v Českém Krumlově, tak nás nezapomeňte sledovat! ■

Setkání válečných veteránů Karlovarského kraje

br. Jiří Kašpárek

Dne 11. listopadu 2025 se v Karlových Varech uskutečnilo setkání válečných veteránů Karlovarského kraje. První částí byl pietní akt u pomníku válečných veteránů nedaleko hotelu Thermal, druhá část proběhla v Domově pro válečné veterány Bílý Kříž.

Setkání se zúčastnili náměstek hejtmanky Karlovarského kraje a zároveň starosta města Sokolov Mgr. Petr Kubis, primátorka města Karlovy Vary Ing. Andrea Pfeffer Ferklová, místostarosta města Cheb Pavel Pagáč a řada dalších hostů, např. krajský ředitel Policie České republiky, ředitel záchranného systému Karlovarského kraje, velitel Vojenského výcvikového prostoru Hradiště, ředitel Krajského vojenského velitelství Karlovy Vary, představitelé Československé obce legionářské a Sdružení válečných veteránů České republiky. A pochopitelně váleční veteráni, většina z nich s doprovodem.

Program byl standartní, tzn. položení květin, projevy hostů, minuta ticha a státní hymna. Vše proběhlo ve slavnostní atmosféře. V projevech bylo zdůrazněn význam nasazení našich jednotek v zahraničí a řečníci poděkovali válečným veteránům za službu.

Druhou část setkání na Bílém Kříži zahájil Ing. plk. gšt. v. v. Jiří Kašpárek. Přítomné ve stručnosti seznámil s realizací novely zákona o válečných veteránech a s dalšími projekty, které jsou realizovány ve prospěch veteránů, a dále o činnosti Agentury pro podporu válečných veteránů. Veteránům, kteří mají v tomto roce kulaté životní jubileum, předal pan náměstek dárkový koš s přáním všeho nejlepšího. Dále předal všem přítomným veteránům drobné dárkové předměty. Po skončení oficialit byla volná diskuse a zábava s občerstvením.

Celá akce proběhla ve velmi přátelském ovzduší a všemi účastníky byla pozitivně hodnocena. ■

Setkání válečných veteránů Českokrumlovsko

Letos v listopadu vstoupila v platnost prováděcí vyhláška č. 470, O příspěvcích pro válečné veterány a podmínkách pobytu v domovech péče o válečné veterány. Protože se řada novodobých veteránů v novelizovaném zákoně č. 170/2002 Sb., příliš neorientovala, svolal terénní pracovník projektu Péče ČsOL o válečné veterány Rudolf Krkoška na čtvrtek 4. prosince do Českého Krumlova novodobé válečné veterány, kteří potřebovali vnést světlo nejen do problematiky benefitů.

„Požádal jsem o pomoc pracovníky Agentury pro podporu válečných veteránů z Ministerstva obrany ČR, aby nám pomohli objasnit některá ustanovení zákona, který je veterány velmi citlivě vnímán,“ uvedl Rudy Krkoška a pokračoval: „Na mou výzvu zareagoval praporčík Petr Pícha a dnes je tady mezi námi, aby odpovídal na nejčastější dotazy našich válečných veteránů.“

Podvečerního setkání se účastnilo více než čtyřicet novodobých válečných veteránů, a to nejen z Českého Krumlova, ale i z okolí. Ti měli možnost se v krátkém vystoupení praporčíka Píchy seznámit s ustanoveními vyhlášky a nejvíce dotazů samozřejmě padalo na využití možnosti příspěvku válečného veterána. Zajímal se o druhy, výši i způsoby vyplacení příspěvku. Velmi živá diskuse se točila kolem administrativy s vyplácením stanovené částky.

V další části setkání informoval Bohumír Tomášek o možnosti využívání projektu k poskytování kompenzačních zdravotnických pomůcek a Ivan Dudák upřesnil problematiku již rozběhnutého projektu dopravy válečných

veteránů. Přítomné seznámil nejen se způsoby objednávání vozidla VW Caddy, ale také s účelem zavedení tohoto benefitu. Připomněl, že o službu je mimořádný zájem a že je třeba objednávat dopravu v určitém předstihu – nejméně dva dny před plánovanou cestou, a to ať už do zdravotnického zařízení nebo na léčebný pobyt.

Praporčík Petr Pícha byl tím, kdo v závěru musel ještě odpovídat na doplňující otázky a podtrhl, že ještě letos mohou váleční veteráni žádat o příspěvek, jak je uvedeno v jednotlivých odstavcích zákona. Dotazy, na které neznal odpověď, si zapsal a slíbil informovat tazatele prostřednictvím terénních pracovníků projektu Péče ČsOL o válečné veterány.

V závěru je třeba uvést, že podobné společné akce pracovníků Agentury pro podporu válečných veteránů MO ČR a pracovníků projektu ČsOL přinášejí na jihu Čech své ovoce v podobě jejich kvalitní spolupráce a především ve spokojenosti válečných veteránů, kteří tuto pomoc využívají. ■

Projekt Kompenzační pomůcky válečným veteránům

br. Viktor Šinkovec,
vedoucí projektu

Projekt Kompenzační pomůcky válečným veteránům (projekt KPVV) je zaměřen na poskytnutí individuální péče a podpory válečným veteránům se zdravotním znevýhodněním, kteří tvoří cílovou skupinu. Projekt je realizován od roku 2024, kdy poprvé reagoval na vzniklou potřebu zajištění kompenzačních a zdravotních pomůcek válečným veteránům. Pro podrobné zpracování obsahu, činností a rozpočtu projektu bylo využito dlouhodobě získávaných poznatků a informací z realizace jednotlivých projektů Péče o válečné veterány (PoVV) v letech 2010–2025 a zároveň vlastního projektu Československé obce legionářské – Sociálně zdravotní podpora členům ČsOL, ze kterého váleční veteráni mohou čerpat bez omezení délky členství v ČsOL.

Účelem projektu a dotačním programem podporovanými aktivitami je realizace pomoci válečným veteránům, s přihlédnutím k jejich aktuálním potřebám a zdravotnímu stavu. Jedná se o zajištění krátkodobých nebo dlouhodobých zápůjček podpůrných prostředků zejména zdravotnického charakteru. Za tyto prostředky se považují např. kompenzační a zdravotnické pomůcky pro usnadnění pohybu, jako např. invalidní vozíky, další kompenzační pomůcky (hole, chodítka apod.), nebo polohovací postele, antidekubitní pomůcky apod.; pomůcky osobní hygieny a koupání, oblékání, příjmu potravin nebo další zdravotnický materiál či materiál charakteru kompenzačních pomůcek jako jsou např. ušní naslouchadla, protetický materiál apod.

Základním impulzem pro pořízení kompenzační a zdravotnické pomůcky je žádost od veterána. V ideálním případě podložená stanoviskem lékaře. Pro nabídku pořízení pomůcek však využíváme i spolupráci s Agenturou pro podporu VV, od které dostáváme řadu podnětů a která i zprostředkovává podání žádosti od veterána. Na základě této žádosti vstoupíme do kontaktu s dodavatelem pomůcky, předáme mu platební údaje. V řadě případů dnes již zajišťujeme pomůcky dodáním ze skladu. Skladové pomůcky jsou obvykle vrácené po jejich krátkodobém použití nebo z důvodu další nepotřebnosti. V každém případě však preferujeme kvalitu a rychlost dodání.

Sdružení válečných veteránů realizuje obdobný projekt pro zajištění kompenzačních nebo zdravotních pomůcek. Novelou zákona 170/2002 Sb., o válečných veteránech, získali váleční veteráni další možnost získání kompenzačních nebo zdravotních pomůcek – zdravotnických prostředků, podle prováděcí vyhlášky č. 470/2025 Sb., o příspěvcích pro válečné veterány a podmínkách pobytu v domovech péče o válečné veterány. V neposlední řadě je možnost získání kompenzačních nebo zdravotních pomůcek cestou Vojenského fondu solidarity.

Souběh těchto možností ale vytváří některé nejasnosti pro žadatele. Základním rozdílem je způsob pořízení kompenzačních nebo zdravotních pomůcek a vlastnický vztah k této pomůcce.

PROJEKTY KOMPENZAČNÍCH POMŮCEK VÁLEČNÝM VETERÁNŮM ČSOL A SVV

V dotačních projektech KPVV, které realizuje ČsOL a SVV žadatel pošle žádost a podklady k pořízení pomůcky. Pomůcku následně objedná a uhradí ČsOL nebo SVV. Pomůcka je v účetní evidenci příslušné organizace a žadateli je zapůjčena formou výpůjčky podle Občanského zákoníku. Po dobu životnosti je pomůcka majetkem ČsOL (nebo SVV).

PROJEKT SOCIÁLNĚ ZDRAVOTNÍ POMOCI ČSOL

Žadatel (člen ČsOL) zašle komisi pro SZP ČsOL doklady o pořízení pomůcky, kterou si již dříve, v běžném roce, pořídil ze svých prostředků na své jméno a která je jeho majetkem. Komise posoudí došlé žádosti a podle dostupnosti finančních prostředků rozhodne o výši proplacení prokázaných finančních prostředků žadateli.

PŘÍSPĚVEK VÁLEČNÉHO VETERÁNA 25 tis. Kč/ROK

V případě využití možnosti novelizovaného zákona o válečných veteránech, který umožňuje a stanovuje pravidla proplacení příspěvku válečného veterána podle §4 si zdravotnický prostředek žadatel pořizuje sám a následně postupuje podle pravidel prováděcí vyhlášky č. 470/2025 Sb., o příspěvcích pro válečné veterány a podmínkách pobytu v domovech péče o válečné veterány. Stručně řečeno, ve stanovených termínech zašle daňové doklady k proplacení Ministerstvu obrany. Zdravotnický prostředek je majetkem válečného veterána.

VOJENSKÝ FOND SOLIDARITY

V případě Vojenského fondu solidarity se postupuje individuálně, jsou posuzovány i sociálně ekonomické souvislosti. V případě pořízení pomůcek nebo jiných majetkových hodnot, jsou tyto majetkem válečného veterána.

Proto je potřeba, v případě zájmu o pořízení kompenzačních a zdravotních pomůcek z projektu KPVV, komunikovat

již od začátku s pracovníky projektu KPVV ČsOL, před pořízením dané věci a nestavět realizátory projektu před hotovou věc a těžko řešitelné situace.

Komunikaci s klienty projektu má na starosti paní Simona Bernunziová, tel. 734 315 639, mail: bernunziova@csol.cz

V letošním roce pokračoval projekt Kompenzační pomůcky válečným veteránům realizací dalších žádostí od veteránů se zdravotním postižením. Požadavky byly různorodé, od polohovacích postelí po jednoduché ortézy a brýlové čočky.

Konkrétním cílem je zajistit znevýhodněným válečným veteránům zdravotní a kompenzační pomůcky ke zlepšení kvality života nad rámec sociálních a zdravotních standardů, formou bezplatné zápůjčky případně bezplatného poskytnutí potřebného spotřebního materiálu nad rámec běžných úhrad poskytovaných ze zdravotního pojištění.

Žádosti o zabezpečení pomůckami nebo materiálem lze podat formou žádosti (formulář je ke stažení na webu www.csol.cz) s uvedením identifikace válečného veterána a jeho kontaktních údajů. V žádosti je potřebné popsat jakou pomůcku veterán požaduje, případně doplnit stanoviskem odborného lékaře (foniastra, ortopeda apod.). Dále žádost obsahuje obvyklé prohlášení o zpracování osobních údajů a prohlášení, že o vrácení v případě nepotřebnosti pomůcky.

Sociální pracovník projektu odborně ověří potřebu znevýhodněného VV, ve spolupráci s terénními pracovníky ČsOL, případně v součinnosti s místně příslušnými pracovníky Agentury pro podporu válečných veteránů nebo odbornými sociálními orgány a odbornými pracovníky poskytovatele dotace. Na základě tohoto posouzení navrhne řešení, které bude v souladu s účelem projektu.

Pořizovaná pomůcka je pořízena jménem ČsOL, tedy i ze strany ČsOL zaplacená dodavateli. Tím je pomůcka majetkem ČsOL a následně je žadateli zapůjčena formou výpůjčky.

SLUCHADLA

V tomto roce bylo pořízeno několik naslouchadel pro válečné veterány. Zatím posledním byl kpt. v. v. Vladimír Salaj, účastník pozorovatelských misí v Iráku a v Libérii na počátku 90. let. Pan kapitán je aktivním členem Jednoty ČsOL v Českých Budějovicích. Sluchadla, která mu doporučil, naměřil a nastavil foniater by mu zdravotní pojišťovna v této kvalitě nepořídila. Podle rady pracovníků Agentury pro podporu válečných veteránů se na nás obrátil a od listopadu si již užívá kvalitních sluchadel.

Dnešní moderní sluchadla nejsou pouhé zesilovače zvuku, ale sofistikovaná zařízení, která podle naměřených charakteristik zesilují zvuk v různých frekvencích a intenzitách tak, aby co nejvíce eliminovala sluchovou nedostatečnost jejich nositele. Dnešní sluchadla lze také ovládat pomocí mobilní aplikace, uzpůsobit si je prostředí, případně se připojit přímo na televizi nebo jiné zařízení.

POLOHOVACÍ POSTEL

Pomůckou, kterou ocení méně pohybliví veteráni, a především jejich pečovatelé, je polohovací postel. V letošním roce jsme jich také několik pořídili. Polohovací postel máme aktuálně i skladem, řada uživatelů je má pouze dočasně. Postele jsme schopni do 24 h dovést v rámci dopravy pro VV, smontovat, uvést do chodu a zaučit uživatele k plnohodnotnému používání. Jedná se o postele nové, kvalitní. Zpravidla dodáváme i s novou matrací. Některé postele, které poskytujeme veteránům formou bezplatné výpůjčky mají i bezdrátové ovládání, které velmi zjednodušuje obsluhu a uživatelský komfort.

POLOHOVACÍ VOZÍK

V loňském roce jsme pro pplk. v. v. Petra Drahovzala, vojenského policistu z misí na Balkáně, pořídili elektrický vozík. Nepřízeň osudu již znemožnila veteránovi používat tento elektrický vozík. Ukončili jsme výpůjčku, odvezli a obratem zapůjčili jinému veteránovi. Náhradou jsme pro veterána pořídili speciální polohovací mechanický vozík, který mu usnadňuje pohyb po bytě a na nádvoří, kam má bezbariérový přístup.

ORTÉZY

Další pomůckou, kterou veteráni užívají jsou ortézy na končetiny, břišní pásy na kýlu, ortopedické vložky, ortopedické boty a podobné pomůcky. Zatím poslední pomůcka byla pro paní Janu Borkovcovou, účastnice mise v Kosovu, která pracovala jako zdravotní sestra ve vojenských zdravotních zařízeních v Táboře a Bechyni. Veteránka po náročné operaci ramene potřebuje abdukční dlahu. Pro toto onemocnění se nemohla ani na jaře zúčastnit vzpomínkové cesty válečných veteránů do Chorvatska. Přejeme ji, ať ji dlahu pomůže a uleví při rekonvalescenci a může jet s námi příští rok do Bosny.

BRÝLE

Již několik let zdravotní pojišťovny neproplácí nejenom obroučky brýlí, kde úhrada byla symbolická, ale ani brýlové čočky. Proto v rámci projektu KPVV jsme i v letošním roce pořizovali veteránům brýlové čočky. Obroučky nepořizujeme, to necháváme na veteránovi, protože se jedná o individuální, více méně módní volbu, která je nákladově velmi rozmanitá. Zatím poslední čočky jsme pořídili pro Vladimíra Lavičku, účastníka mise UNPROFOR. ■

Doprava válečných veteránů

br. Viktor Šinkovec

Součástí projektu Kompenzační pomůcky válečným veteránům (projekt KPVV) je i zajištění dopravy pro válečné veterány, např. do zdravotnického zařízení či k vyřízení jiných záležitostí, vozidlem uzpůsobeným pro bezbariérovou přepravu. Cílovou skupinou pro využití dopravy jsou váleční veteráni (VV), nositelé osvědčení podle příslušné legislativy ve starobním důchodu nebo se zdravotním znevýhodněním.

Pro tyto účely Československá obec legionářská od letošního května disponuje třemi bezbariérovými vozy VW Caddy Maxi v úpravě pro přepravu vozíčkáře na vozíku. Letos jsme tedy zahájili a pokračovat budeme i v roce 2026.

Dopravu lze žádat u dispečera, kterého vykonává Ján Keveš, tel. 792 333 495, mail: dopravavv@csol.cz.

Požadavky podává buď přímo válečný veterán, nebo pracovníci péče o válečné veterány, nebo osoba pečující o veterána, mailem na adresu dispečera nejpozději 2 dny předem. V případě kolize termínů má přednost dřívější požadavek, nedojde-li k jiné dohodě. Vzor požadavku je na webu www.csol.cz.

ČsOL však není poskytovatelem zdravotnické dopravní služby ve smyslu zákona 372/2001 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejího poskytování. Naše vozy nemají ani jakékoliv jiná práva nebo oprávnění k parkování, nad rámec běžných vozidel podle zákona o provozu na pozemních komunikacích. Proto našimi vozy nelze řádně přepravovat veterány, u kterých je zdravotní kontraindikace a jejichž přeprava vyžaduje použití specializovaného vozidla (sanitka) nebo zdravotnického doprovodu.

Pro zdravotní dopravu lze využít obdobný projekt Sdružení válečných veteránů, který doplňuje rozsah služeb o přepravu ležících a těžce nemocných či těžce hendikepovaných VV v najímaných sanitkách, včetně zdravotnického personálu. Stručně řečeno, k dopravě na obvyklou prohlídku lze použít vozidla ČsOL, na odvoz po složitějším zákroku, kde jsou zdravotní rizika, je nutné kontaktovat SVV. Naši dispečeři jsou ovšem v součinnosti a požadavky, které nám nepřísluší si vzájemně předáváme.

V LETOŠNÍM ROCE JSME OD 5. KVĚTNA DO 30. LISTOPADU 2025 USKUTEČNILI 156 JÍZD PRO VÁLEČNÉ VETERÁNY

Základna Praha

Caddy Maxi 1AJC506: 42 jízd s VV

Základna České Budějovice

Caddy Maxi 2TT8342: 41 jízd s VV

Základna Olomouc

Caddy Maxi 2TT8443: 73 jízd s VV

Rozsah a účel jízd se neomezuje jenom na dopravu do nemocnic. Vozíme veterány na pietní a kulturní akce.

V nedávné době především na akce související s oslavou Dne válečných veteránů, včetně koncertu v Rudolfinu, kam jsme svezli i mimopražské veterány. Na plesu VV v Českém Krumlově jsme měli také dvě vozidla. Naše vozidla se zúčastňují i statických ukázek, např. na náměstí Míru nebo dnech NATO v Ostravě. Pro druhoválečné veterány zajišťujeme i pravidelné nákupy. Pro skupiny válečných veteránů jsme zajišťovali i návštěvu muzea a návštěvu válečného veterána, spolubojovníka z mise, v domě s pečovatelskou službou. Dokonce jsme i převáželi válečného veterána z jižní Moravy jako nového klienta do Domova pro VV Bílý Kříž v Karlových Varech.

Dopravu válečných veteránů budeme vykonávat i v novém roce, hned od ledna, proto neváhejte a zasílejte své požadavky na dopravavv@csol.cz Kdo se dřív ozve, ten spíš pojede. ■

Transporty válečných veteránů

text a foto Ladislav Sornas, předseda SVV ČR

V roce 2025 Sdružení válečných veteránů ČR zahájilo realizaci Projektu Ministerstva obrany Transport válečných veteránů. Cílem je zabezpečit dopravu potřebným válečným veteránům, kteří ve vysokém věku nebo se zdravotní indispozicí si nemohou zabezpečit vlastní dopravu.

V rámci projektu je možné přepravovat válečné veterány se zdravotním postižením (invalidita), v procesu schvalování invalidity, kteří se léčí s pohybovým aparátem, po operačním výkonu, čekající na termín operace, dlouhodobě nemocní s pohybovou dysfunkcí, po úrazu, ubytované v domovech pro seniory nebo nad 60 let věku se zhoršeným zdravotním stavem vlivem přirozeného stárnutí

Nejčastěji Sdružení válečných veteránů organizovalo cesty k lékaři, do nemocnic na plánované operace, na odborná lékařská vyšetření, všude tam, kde nebylo možné využít zdravotnické přepravy vyžádané a hrazené cestou zdravotních pojišťoven. Naše transporty řešily válečným veteránům nemalé problémy a přispěly k celkovému komfortu při řešení zdravotních obtíží. Druhou velkou skupinou byly transporty veteránů s pohybovými potížemi na různé pietní a vzpomínkové akce určené pro komunitu válečných veteránů. Zařídili jsme dopravu válečných veteránů na akce organizované Ministerstvem obrany, Odborem pro válečné veterány MO u příležitosti květnových oslav, Dne armády a Dne válečných veteránů. Nejvíce transportů jsme organizovali v říjnu – předávání medailí UNPROFOR a státní svátek a listopadu na Den válečných veteránů.

Účast válečných veteránů na těchto pietních akcích nebyla pouze symbolické, ale měla velký osobní význam pro samotné válečné veterány, kteří by se bez této pomoci nemohli akcí zúčastnit. Zdraví a mobilní si nedokážou představit, jak je důležité a příjemné setkat se s bývalými kolegy, s kterými sloužili v zahraničních misích, vzpomínat na staré historky, zasmát se společným známým a cítit, že stále patříš do speciální komunity válečných veteránů a že Sdružení válečných veteránů je tu s tebou a pro tebe.

Projekt MO Transport byl zrealizován v 90 případech od dubna, kdy byly transporty zahájeny, do poloviny prosince tohoto roku, kdy jsou transporty ukončeny. Transporty byly realizovány v celé naší republice, mnoho jízd směřovalo

do Ústřední vojenské nemocnice Praha a to z míst vzdálených, jako je Ostrava, Uherské Hradiště nebo malá obec Svatobořice v okrese Hodonín. Délka trasy nebo čas a termín nebyly nikdy překážkou.

Transporty válečných veteránů realizuje pro Sdružení válečných veteránů AMBULANCE MEDITRANS s.r.o. na základě Memoranda o spolupráci ze dne 15. ledna 2025 a uzavřené obchodní smlouvy. Firma je nestátní zdravotnická záchraná a zdravotnická dopravní služba s působností v celé ČR. Operační střediska se nachází v Praze, Brně a Olomouci. Oblastní dispečinky jsou v Praze, Brně, Olomouci, Blansku, Boskovicích, Prostějově a Frýdku-Místku.

Trvalou pozornost realizaci transportu válečných veteránů věnuje osobně jednatel společnosti Ing. Jan Klimeš. Výtečná spolupráce je s operačním střediskem v Praze, kam směřujeme všechny naše žádosti o provedení transportu. Spolupráce s AMBULANCE MEDITRANS nám umožňuje díky jejich velkému vozovému parku objednat větší množství transportů v jednom termínu a z kteréhokoli místa v republice. Velikou výhodou pro vážně nemocné je přítomnost školeného zdravotníka (záchranáře), vybavení vozu zdravotnickou technikou, možností použít maják pro přednost v jízdě a hlavně zkušenosti s převozem i pacientů ohrožených na životě.

Víte, co realizátoři projektu hodně potěší? Uznání od kolegy válečného veterána: „Velice děkuji panu Ing. Štefanu Staškovičovi a Sdružení válečných veteránů ČR za pomoc při opakované přepravě do vojenské nemocnice Brno v souvislosti s operací a několikaměsíční léčbou po úrazu kolena. I díky nevšední ochotě a perfektnímu servisu SVVČR se podařilo koleno zachránit a uvést zpět do funkčního stavu bez vážných následků. kpt. Mgr. Hynek Sýkora.

Naši činnosti si všimla i Česká televize v pořadu Události v regionech, záběry transportu Meditrans s pplk. Ing. Štefanem Staškovičem a pplk. Ludvíkem Bůžkem v Kyjově

Projekt MO Transport válečných veteránů pro rok 2025 končí, ale Sdružení válečných veteránů ČR odpovědělo na výzvu MO a podalo přihlášku na řešení nového projektu MO na rok 2026. Pokud bude nabídka Sdružení válečných veteránů ČR přijata, budeme i novém roce 2026 obdobným způsobem zabezpečovat transporty válečných veteránů v dalším roce. ■

Předání invalidního vozíku válečnému veteránovi Martinu Kocourkovi

text a foto Ladislav Sornas,
předseda SVV ČR

Dne 17. září 2025 jsme předali nový mechanický invalidní vozík válečnému veteránovi Martinu Kocourkovi, který v současné době prochází léčbou a rehabilitací ve Vojenském rehabilitačním ústavu Slapy.

Vozík typu Femto R dodala firma MEYRA. Předání osobně zajistila Bc. Nikola Čablová, odborný prodejce velkoobchodu MEYRA, která vozík nejen předala, ale také názorně předvedla jeho funkce – odnímatelná kola, sklápění bezpečnostního kolečka proti převržení i upevnění berlí.

Pan Martin Kocourek patří mezi mladší generaci válečných veteránů. Se svým zdravotním postižením aktivně bojuje – pravidelně cvičí, posiluje, staví se na nohy a chodí s berlí.

Přes všechny obtíže si zachovává optimismus a nadhled, často doprovázený vtipem a úsměvem.

Právě pro takto aktivní pacienty je kvalitní invalidní vozík naprosto nezbytný. Lehká a odolná konstrukce, snadná manipulace i možnost převážení v autě mu otevírají nové možnosti samostatného pohybu. Jak pan Kocourek sám s nadsázkou poznamenal: „Je to jako rozdíl mezi Trabantem a Mercedesem.“

Podobné okamžiky jsou jasným důkazem, že Projekt MO – nákup zdravotních pomůcek má pro válečné veterány skutečný význam a přináší jim nejen praktickou pomoc, ale i potřebnou motivaci a podporu do dalšího života. ■

Schodolez pro válečného veterána

text a foto
Ladislav Sornas,
předseda SVV ČR

Vsobotu 19. července 2025 pokračoval společný projekt Ministerstva obrany ČR a Sdružení válečných veteránů ČR zaměřený na podporu našich válečných veteránů.

Tentokrát se jednalo o předání schodolezu dceři válečného veterána praporčíka Miloše H., který je plně upoután na invalidní vozík. Díky schodolezu může nyní Miloš H. bez obtíží a bez nutnosti asistence pobývat také u své dcery,

kteří se svou rodinou žijí ve třetím patře domu. Pásový schodolez zvládne vyvést invalidní vozík s pacientem po běžných schodech, samozřejmě v obou směrech.

Za společnost MANUS Prostějov schodolez předával válečný veterán František Kovařík, který náhodou pracuje pro dodavatele jako servisní technik. Na předání si oblékl tričko s motivem podpory válečných veteránů. Františku, srdečně ti děkujeme. ■

Pieta ke Dni válečných veteránů v Bruntále

br. Antonín Zgažar

V úterý 11. listopadu uspořádala bruntálská jednotka ČsOL pietní akt ke Dni válečných veteránů.

V 16 hod. se členové jednoty sešli u společného hrobu vojáků z první světové války na starém městském hřbitově. Předseda jednoty ve svém projevu připomněl, proč si připomínáme Den válečných veteránů a věnoval se osudům vojáků z první světové války, kteří jsou pohřbeni v Bruntále. Po ukončení projevu položili členové obce květiny k pomníku a zapálili svíce.

Ze starého hřbitova se poté přesunuli k bývalému vojenskému hřbitovu v Polní ulici, kde u kříže položili květiny a zapálením svíce uctili památku zde pohřbených vojáků. ■

Den válečných veteránů

text br. Petr Pokovba
foto MÚ Dačice a 44.Imopr

Jako v jiných městech a obcích České republiky, tak i v Jindřichově Hradci a na dalších místech jindřichohradeckého okresu, se od roku 2001 připomíná den, ve kterém uzavřením a podepsáním příměří mezi vilémovským Německem a státy Dohody skončila Velká válka, jak byla tehdy nazývána první světová válka.

V Jindřichově Hradci se koná pietní akt, organizovaný místním 44. lehkým motorizovaným praporem, na Městském hřbitově přesně na výročí uzavření příměří 11. listopadu v 11 hodin. Tohoto pietního aktu se účastní i členové naší jednoty, kteří kladou kytici, v rámci smíření, k památníku rakousko-uherského 75. pěšího pluku, jehož příslušníci v průběhu první světové války bojovali i proti československým legiím, jak na ruské, tak na italské frontě.

V odpoledních a podvečerních hodinách členové jednoty postupně navštěvují dalších 12 pietních míst ve městě. U pamětních desek legionáře Stanislava Berana a příslušníka druhého odboje – člena skupiny „Tři králové“ kpt. in m. Františka Peltána zavěšují kytičky v národních barvách. U památníku plk. Josefa Jiřího Švece, památníku I. odboje, památníku letců, hrobu legionáře Emanuela Weise a symbolickém hrobu legionáře Karla Hirše na hřbitově „U Václava“, památníku 75. rakousko-uherského pěšího pluku, kříži od Cebrova, hrobů partyzána Jana Círhana, Rudoarmějců a letce RAF Rudolfa Zimy na Městském hřbitově zapalují svíčky.

Dalšími místy, na kterých se konají ve spolupráci s orgány samosprávy a jindřichohradeckým 44. lehkým motorizovaným praporem vzpomínkové akce organizované naší jednotou, jsou Dačice a Český Rudolec, na jejichž hřbitovech spočinuly k věčnému odpočinku ostatky novodobých veteránů, kterým nebylo dopřáno vrátit se ke svým blízkým. V Dačicích si připomínáme tragickou smrt ppor. in m. Václava Martínka, který zahynul v lednu 1994 při jím nezaviněné dopravní nehodě v misi UNPROFOR, v Českém Rudolci pak tragickou smrt mjr. in m. Bohumila Vávru, který zahynul při letecké katastrofě v říjnu 1998 v rámci mise SFOR. ■

Den válečných veteránů v Kladně a Slaném

Den válečných veteránů si členové Jednoty ČsOL v Kladně nejprve připomněli 11. listopadu v 10 hodin před budovou kladenského gymnázia u pamětní desky válečného veterána gen. Jaroslava Selnera za účasti primátora města Kladna Milana Volfa, rodinných příslušníků, vojáků 251. strakonického protiletadlového raketového oddílu generála Jaroslava Selnera, studentů gymnázia, zástupců spolků a veřejnosti. Dojemné bylo vypuštění červených balónků dětmi z 1. B ze Základní školy Cyrila Boudy. A opět rozkvetly stovky vlčích máků v parku u gymnázia. Příjemné bylo setkání s vnučkami gen. Selnera.

Další pietní akt se konal u pomníku obětem druhé světové války Na Amálce v 11 hodin. Pozvání přijala senátorka Adéla Šípová, radní Robert Bezděk, ředitel Městské policie Michal Strieborný, studenti Střední pedagogické školy a Střední odborné školy v čele s ředitelem Petrem Patákem, zástupci sokola a členové Jednoty ČsOL v Kladně. Předsedkyně kladenské jednoty Eva Armeanová přivítala všechny přítomné a přiblížila význam Dne válečných veteránů a podpory válečným veteránům prostřednictvím finanční sbírky pro Vojenský fond solidarity. Jednota Československá obec legionářská v Kladně v loňské roce vybrala částku 10 200 Kč, do sbírky se zapojila také v letošním roce.

Studentka Střední pedagogické školy přednesla báseň Johna McCrae Na polích flanderských. Poté byly položeny květinové dary a na závěr zazněla česká státní hymna v podání studentek odboru Předškolní a mimoškolní pedagogiky.

Poděkování patří řediteli školy Petru Patákovi, Noře Michálkové, studentkám, jejichž vystoupení již tradičně přispívá k důstojnému průběhu tohoto význačného dne. Poděkování patří také sokolům v čele se starostou Sokolské župy Budečské Peterem Szenasym.

Město Slaný si připomnělo Den válečných veteránů nejprve v Soukenické ulici 11. listopadu v 10 hodin pietním setkáním u pomníku. Účastníci položili květiny, zapálili svíčky a byl připomenut význam Dne válečných veteránů. Součástí programu bylo krátké vystoupení, četba básně Na polích flanderských a hudební doprovod.

Odpoledne v 16.30 hod. následovala další pietní vzpomínka na městském hřbitově ve Slaném, u zadní brány. Akci pořádala Společnost patriotů Slaného. Zapálené svíčky symbolicky osvětlily hroby padlých vojáků, včetně těch, jejichž jména už dnes málokdo zná. Za kladenskou jednotu se zúčastnili Jiří Skála a Jitka Krňanská.

Den válečných veteránů připomíná, že svoboda není samozřejmost a má svou cenu. Lidé, kteří za ni bojovali si zaslouží naši pozornost i úctu, nejen jeden den v roce. ■

Oslavy válečných veteránů ve Vimperku a okolí

br. Vojtěch Plesník a Roman Šebánek,
starosta Zdíkova

Město Vimperk si v úterý 11. listopadu 2025 společně se zástupci Armády České republiky, zástupci Československé obce legionářské – jednoty Vimperk a 35. pěšího pluku z Plzně připomněli Den válečných veteránů a výročí ukončení první světové války. Hlavní pietní akt se uskutečnil od 11 hod. pod zvonící.

Dne 11. listopadu 1918 skončily boje první světové války, do té doby nejkrvavějšího válečného konfliktu. Oběti na frontách Velké války dodnes připomínají pomníky padlých v každé české i moravské vesnici. Postupem času se datum 11. listopadu stalo mezinárodně uznávaným datem, kdy si mnoho zemí včetně České republiky připomíná oběti válek a vzdává hold válečným veteránům.

Vzpomínkový akt ve Vimperku se konal na náměstí Svobody pod zvonící, na níž je umístěna deska se jmény padlých. Představitelé města i armády se poklonili památce padlých i u pomníků v okolních osadách.

Kytice byla zavěšena i na pamětní desku na místě bývalé vimperké synagogy jako připomínka Křišťálové noci, protizhodskeho pogromu uspořádaného v noci z 9. na 10. listopadu 1938 nacisty, během něhož byla vimperská synagoga také vypálena jako mnoho jiných.

Den válečných veteránů se slaví ve vzpomínce na všechny válečné veterány, kteří se zapojili do konfliktů na celém světě – nejsou to jen účastníci bojů druhé světové války, ale také účastníci zahraničních misí, např. na Balkáně, v Kosovu, Iráku

apod. Ve Zdíkově jsme jim vzdávali hold již 10. listopadu u pomníků padlých ve Zdíkově, Zdíkovci a Branišově. Velmi děkujeme za organizaci pplk. Vojtěchu Plesníkovi, pplk. E. Kecsesovi, paní Božence Plesníkové a též paní Alence Bernardové za výzdobu hrobu našeho legionáře Jana Faláře ve Zdíkovci.

Samotný akt bývá skromný. Položení květinového daru, drobná vzpomínka v podání žáků ZŠ Smetanova Vimperk, zazní „Večerka“ a státní hymna a proběhne krátký proslov. Je velká škoda, že slavíme tento významný den v komorní sestavě. ■

Den válečných veteránů v Táboře

br. Mirek Šindelář

Podobně jako na ostatních místech, nejen v České republice, ale prakticky po celém světě si v úterý 11. listopadu lidé připomínali Den válečných veteránů také v jihočeském Táboře.

V tomto městě s bohatou vojenskou tradicí se sešli zástupci Armády České republiky spolu s vedením města a nechyběli ani členové místní jednoty ČsOL. Ti všichni uctili památku těch, kteří za naši budoucnost položili své mladé životy na světových válkách. ■

Legionáři před naloděním na loď SS Huntsend, 34. transport.
(sbírka ČsOL)

br. Michal Rak

Domů kolem světa

105. výročí ukončení transportů legionářů z Ruska

V září 1920 opustil Vladivostok 36. transport legionářů. Skončila tím šest let trvající anabáze boje za samostatnost, na jejímž počátku bylo pár set dobrovolníků České družiny a na konci Československé vojsko na Rusi o třech divizích a téměř 60 000 mužích.

Jejich statečné chování na bojišti přesvědčilo státy Dohody, že jsou za ideu svobody skutečně ochotni riskovat to nejvzácnější – své životy, a tím získat jejich podporu pro vznik samostatného státu. Po ovládnutí Transsibiřské magistrály v létě 1918 zamezili statisícům německých a rakousko-uherských zajatců návrat domů a jejich opětovnému nasazení na frontách, čímž významně přispěli k vítězství Dohody ve válce. Dne 28. října 1918 bylo vyhlášeno Československo a cíl jejich mise byl splněn. Legionáři v Rusku se však nadále podíleli na bojích na Sibiři. Toužili se však již vrátit domů. Cesta vlaky na západ ale nebyla možná, jedinou možností tak byla lodní evakuace. Byla to poslední velká výzva, které museli legionáři čelit a kterou také úspěšně překonali. Cesta domů, u některých doslova kolem celého světa, se proměnila v poslední velký triumf a dokonalou propagaci nového státu. A legionáři si z ní odnesli nezapomenutelné zážitky, protože navštívili exotická místa, která do té doby znali maximálně z naučných knih a dobrodružných románů.

LODNÍ EVAKUACE

O převozu čs. vojáků a zajatců z Ruska se poprvé jednalo již v roce 1916, aktuálním se stal v létě 1917, kdy došlo ke zhroucení východní fronty a byly proto činěny snahy o přesun na západ, kde mohli pokračovat v boji za svobodu. Vypuknutí bolševické revoluce umožnilo ale odjezd jen necelým 1 700 mužům. Posléze došlo s bolševiky k dohodě, že čs. vojsko odjede do přístavu ve Vladivostoku. Bolševici však vlaky všemožně zdržovali, takže nejen že do Francie nikdo neodplul, po vypuknutí nepřátelství v květnu 1918 to již ani nebylo třeba.

Legionáře 4. transportu přijal 18. července 1919 v Bílém domě americký prezident Wilson. Na snímku ho právě opouští hlavní branou s americkou hudbou v čele. (Library of Congress)

O evakuaci z Ruska, tentokrát již do nově vzniklého Československa, se opět začalo uvažovat na sklonku roku 1918 poté, co dorazily zprávy o konci první světové války a vzniku republiky, což ještě více umocňovalo touhu vojáků vrátit se domů. Na konci roku 1918 přijel do Ruska ministr vojenství gen. M. R. Štefánik, aby se přesvědčil o stavu čs. vojska, které následně převzalo strážní službu v týlu na trati mezi Irkutskem a Novonikolajevskem. Zároveň vydal 5. ledna 1919 rozkaz č. 401 k částečné evakuaci: „Invalidé, ranění a nemocní důstojníci a vojíní mají být dopraveni do hlubokého týlu, případně do vlasti.“ Následujícího dne v instrukci č. 414 byl rozkaz rozšířen i na příslušníky starší 50 let, či starší 42 let po lékařské prohlídce a také na ženy vojáků a staré a nemajetné kolonisty.

Následně byla zřízena Evakuační komise a 29. ledna byl z Jekatěrinburgu vypraven první vlak s 523 invalidy, 9 kolonisty a 17 ženami a dětmi na Dálný východ. Současné

Legionáři u Sinhálců na periferii Kolomba na Cejlonu. (sbírka ČsOL)

generál Štefánik jednal s komisařem Amerického Červeného kříže dr. Teuslerem o poskytnutí evakuačních plavidel. Mezitím se plnomocníkovi čs. vlády na Rusi MUDr. Girsovi podařilo zajistit volná místa na spojeneckých lodích, které se nacházely ve Vladivostoku a opouštěly jej s nevyužitými přepravními kapacitami. A tak již 15. ledna 1919 vyplulo prvních 139 invalidů na italské lodi *Roma*, následovaly *Madras* a *Sheridan*. V polovině června dorazily lodě *Nanking*, *Archer* a *Heffron* dojednané u Amerického Červeného kříže gen. Štefánikem, později se ještě podařilo zajistit místa na francouzském *Meinamu*. Do září 1919 opustilo Vladivostok 12 těchto transportů.

Pro zdárné zajištění přípravy a realizace evakuace byl 3. srpna 1919 ve Vladivostoku zřízen Evakuační úřad. Obstarávat a financovat lodě pro přepravu osob včetně zajištění jejich vyřízení přepravou materiálu měla zabezpečovat Československá ústřední hospodářská komise (Centrokomise). V té době do Vladivostoku dorazilo poselstvo z vlasti v čele s poslancem F. V. Krejčím, které 12. srpna 1919 předalo rozkaz čs. vlády k zahájení celkové evakuace čs. armády a čs. občanů

Legionář 5. transportu v Brestu s místními děvčaty a příslušníkem francouzské legie. (sbírka ČsOL)

s ujištěním, že vláda činí vše pro co nejrychlejší evakuaci vojska do vlasti. V reakci na rozkaz vydal gen. Syrový 28. září rozkaz k celkové evakuaci čs. vojska.

Podle evakuačního plánu se měly nejprve vlaky 2. čs. divize přesunout na východ za 3. čs. divizi, která byla určena za zadní voj. Jako první bojová jednotka byl evakuován 5. října z Irkutsku okolo Bajkalu a po Mandžuské dráze nestarší 1. čs. střelecký pluk. Ale až 6. prosince se v přístavu objevila Centrokomisí najatá japonská loď *Yonan Maru*, na kterou se nalodila část pluku a jako 13. transport vyplula 9. prosince 1919 do Terstu. Zbytek pluku se nalodil na portugalskou loď *Trás-os-Montes* a vyplul z Ruska 18. prosince. Přes počáteční komplikace nabrala evakuace bojových jednotek na rychlosti a poslední bojový útvar, 12. čs. stř. pluk, vyplul 21. července 1920 na americkém parníku *Logan* jako 33. transport. Evakuace tím ale nekončila, neboť bylo potřeba dokončit odjezd štábů, týlových složek, skladů, strážních jednotek, úřadů, zajatců a civilistů, a tak byly ještě v srpnu

Legionáři v táboře Valcartier v Kanadě. (sbírka ČsOL)

Vlak s příslušníky 3. technické roty v rakouských Alpách na stanici Hieflau. (VÚA-VHA)

vypraveny lodě *Huntsend*, *President Grant* a první československá námořní loď *Legie*. Až konečně 2. září 1920 vyplul z Vladivostoku 36. transport na lodi *Heffron*, čímž byla evakuace čs. vojska z Ruska oficiálně ukončena.

PŘÍJEZD DO EVROPY

Po plavbě dlouhé 34 (*Madawaska*, č. 19) až 71 dní (*Heffron*, č. 8) dorazily transporty legionářů do Evropy. Konečným přístavem třiceti lodí byl Terst, tři transporty invalidů zakotvily v Marseille, další tři v Brestu, dva v Neapoli a transport 33a

na lodi *Himalaya* končil svou cestu v přístavu Gruž nedaleko chorvatského Dubrovníku. Transporty z Kanady mířily do německého Cuxhavenu. V evropských přístavech čekalo legionáře větší či menší přivítání a pak již následovala cesta vlakovými transporty do vlasti. Ovšem ani ta neprobíhala vždy bez problémů. Evropou v době příjezdu transportů zmítaly bolševické nálady. V terstském přístavu často stávkovali místní dělníci, takže vykládání lodí si někdy museli zařídit čs. vojáci svépomocí. Často také stávkovali železničáři, kteří odmítali převážet ozbrojené vojáky, kteří se účastnili bojů v Rusku. Šířili se totiž informace, že do Terstu přijíždějí vojáci, kteří jdou na pomoc Polákům v jejich bojích s Rudou armádou. „V Terstu však mají na naši radost přichystánu mrazivou sprchu. Sotva loď přistála, dovídáme se, že italští železničáři odepřeli dopravovati naše vlaky, pojedeme-li ozbrojeni. Docela prý hrozí stávkou, ale ještě se s nimi vyjednává. Zvěst velmi nepříjemná,“ stojí například v kronice 6. pluku, který přijel do Evropy 12. června 1920 na lodi *President Grant*. Naopak při průjezdu Srbskem byli někdy vítáni a třeba transport z lodi Nižnij Novgorod byl v Lublani očekáván vojáky i s hudbou a defiloval městem.

Asi nejvíce tyto nepravdivé informace ovlivnily cestu několika vlaků z Cuxhavenu, kam dorazily bez větších komplikací lodě následovně: *Czaritz* 19., *Belgic* 25., *Valencia* 27. a *Minnekahda* 29. července 1920. Přijetí zde ale nebylo právě přátelské, protože mezi místními panovaly o Čechoslovácích různé zvěsti. To zpomalovalo jak vylodování, tak samotnou cestu Německem, která probíhala po trase na Norimberk, Amberg a Domažlice. V některých vlcích dokonce byla prohledána

Příslušníci 34. transportu po příjezdu na zastávku Horní Dvořiště, říjen 1920. (VÚA-VHA)

Příjezd 4. transportu od Prahy. (VÚA-VHA)

i osobní zavazadla legionářů. Několikrát tak situace hrozila přerůst v otevřený konflikt. Velikým nasazením velitelů transportů se podařilo poměry urovnat, a tak i tito legionáři dorazili šťastně domů.

Nejvíce transportů putovalo z Terstu přes Itálii a Rakousko do Horního Dvořiště, kudy již předtím projížděly transporty legionářů z Itálie a Francie. Organizaci převozu evakuovaných z Terstu zařizovala Centromise, která vypravila na 180 vlakových souprav, které v 461 vagonech dopravily na 52 000 osob (77 % všech evakuovaných) i s jejich zavazadly o hmotnosti 3965 tun. V dalších 1 170 vagonech bylo přepraveno 9885 tun zboží pro republiku.

PŘÍJEZD DO VLASTI

Desetitisíce legionářů se vracely z Ruska v dlouhém časovém rozpětí. První ruské legionáře mohli lidé ve vlasti vidět již 21. prosince 1918 na slavnostním příjezdu prezidenta Masaryka, kdy šli ruští legionáři po boku italských a francouzských za obrovské účasti široké veřejnosti. Jednalo se o vojáky, kteří se z Ruska vrátili po vlastní ose, bohužel se záhy ukázalo, že se často jednalo o různé zběhy i podvodníky. Nicméně mezi nimi byli i legionáři, kteří se z důvodu léčby zranění a nemoci po bolševické revoluci již nedostali ke svým jednotkám a často se sami dobrodružně vrátili domů. Zde pak vytvořili tzv. I. prapor Čechoslováků z Ruska.

První transporty z Ruska do vlasti dorazily na jaře 1919 a stejně jako většina následujících překročily hranice v Horním Dvořišti, odkud pokračovaly na České Budějovice. Uvítáním však byly většinou zklamání – například o prvních 139 legionářích z lodi Roma si lidé mysleli, že se jedná o repatriované zajatce! Ani na 1 903 legionářů z lodi Archer v Praze nikdo nečekal: „Ač nádraží bylo plné lidí, nikdo si nás téměř nevšiml, nepadlo jediné srdečné slovo, a právě tak nepovšimnutí odjížděli jsme elektrickou do karlínských kasáren, kde po 2–4 rozdělili nás po celé budově. Kdyby hoši na Sibiři viděli tu

Při vlakových transportech z Cuxhavenu přes Německo, které se zmítalo v bolševických povstáních, musely být všechny zbraně z příkazu německé vlády odevzdány a uloženy do samostatných uzamčených vagónů. Týkalo se to i pobočních zbraní důstojníků včetně řádových. Bohužel ale zapečetěné vagóny byly německými bolševiky násilně otevřeny a zbraně z nich ukradeny. O svou Zbraň sv. Jiří Za chrabrost tak přišel její první český nositel, velitel 9. čs. stř. pluku, plk. Karel Václav Petřík, který ji obdržel za rozvědku o Vánocích 1914. Ruskou únorovou revolucí pak přišel o každoroční pozvání na oběd s ruským carem, po říjnové revoluci o vyplácení finančního příspěvku a díky německým bolševikům i o samotnou šavli. (sbírka ČsOL)

Slavnostní pochod 1. čs. stř. pluku po Václavském náměstí dne 2. února 1920. (VÚA-VHA)

lásku, již jsme zde byli zahrnuti, byli by klidnější a nespěchali by tolik s odjezdem.“

Lepší byla situace při návratu pluků. Návrat legionářů byl při přípravě slavností znám dostatečně dopředu, takže se legionáři často shledávali i se svými příbuznými, kteří neváhali přijet i značnou vzdálenost, jen aby po letech viděli svého muže či syna. Při zastávkách cestou do cílových stanic stály davy lidí a za velkého veselí vítali legionáře doma. Slavnosti se konaly za účasti místní samosprávy, vojenského zastoupení i s dechovou hudbou, a především široké veřejnosti. Triumfální byl příjezd 1. čs. stř. pluku v první únorový den roku 1920 do Prahy, kde došlo k nezapomenutelnému pochodu pluku historickým centrem Prahy přes Václavské náměstí, Karlův most až před prezidenta Masaryka, který vojáky srdečně přivítal. Do Prahy mířil také 5. čs. stř. pluk T. G. Masaryka, tzv. Pražský.

Další pluky přijíždějící do vlasti však nekončily v Praze. Konečnou stanicí se stávalo město, kde měl být pluk nově dislokován. U vojáků to většinou vyvolalo velké zklamání, že Prahu neuvidí, na druhou stranu je v nových domovech srdečně přivítali. Například 3. čs. stř. pluk mířil do moravské Kroměříže. Mezitím 2. čs. stř. pluk zamířil do Litoměřic a 4. čs. stř. pluk do Hradce Králové. To 6. čs. stř. pluk „Hanácký“ již ve svém názvu nesl jméno moravského kraje, kde měl být umístěn. Jeho novým domovem se stala Olomouc. 7. čs. stř. pluk mířil do Nitry, 8. čs. stř. pluk do Opavy, 9. čs. stř. pluk do Mostu, 10. čs. stř. pluk do Brna, 11. čs. stř. pluk do Písku a nejmladší 12. čs. stř. pluk dorazil 16. září 1920 přes Jindřichův Hradec, Znojmo a Bratislavu do Komárna. Nových domovů se dočkaly i další jednotky, například 1. čs. jezdecký pluk v Terezíně, 2. čs. jezdecký pluk v Olomouci nebo 1. čs.

lehký dělostřelecký pluk v Praze. Legionáři, kteří se vrátili po letech bojů do vlasti, měli být právě v těchto místech hned posíláni na dovolenou, případně hned demobilizováni. Jejich anabáze konečně skončila. ■

text br. Jiří Charfreitag

foto ses. Marcela Volfová, Petr Jirsa a ses. Marcela Tolarová

Konečně doma

105. výročí od návratu posledních legionářů do vlasti

Psal se rok 2020 a měla to být polední akce úspěšného projektu Legie 100, který reflektoval stá výročí od vzniku našich legií po jejich návrat domů. Právě návrat posledního legionářského transportu do Evropy připadl symbolicky na druhé výročí konce první světové války v Evropě a tedy i na Den válečných veteránů. Nepříznivá epidemiologická situace před pěti lety připravovanou vzpomínku zhatila, takže jsme se rozhodli uskutečnit ji v rámci letošního půlkulatého výročí.

Základním motivem celé vzpomínkové akce byla samozřejmě železnice, která byla posledním článkem cesty kolem světa našich legionářů. Sanitní vlaky číslo 27, 28 a 50 vyrazily do Prahy 12. listopadu roku 1920 a právě část jejich cesty naše vzpomínka kopírovala. Sestry a bratři z našich jednot, které jsou rozestě po celé naší

republiky, se tak začali v pátek 7. listopadu sjíždět na pražském nádraží ve Vršovicích, kde byla historická souprava přistavena.

Jelikož jsme se chtěli se soupravou dostat na důležitý železniční koridor, museli jsme zvolit takovou vlakovou soupravu, která by tuto cestu umožnila. I proto jsme se spojili s Muzeem starých strojů a technologií, se kterým kooperujeme již několik let v rámci provozu Legiovlaaku, na prezentaci parních jízd této oblíbené výstavní soupravy. Do čela

historického vlaku se tak zařadila lokomotiva řady 555, která byla sice vyrobena ve 40. letech 20. století, ale zajistila dostatečný výkon pro přepravu celé soupravy, jejíž různorodé vozy byly vyrobeny v rozmezí let 1906–1930. Tím jsme vytvořili dostatečnou kapacitu na to, aby se vzpomínkové akce zúčastnili nejen legionáři v historických stejnokrojích, kterých byla skoro padesátka, ale také potomci legionářů i široká veřejnost.

Parní vlak vypravený v časných odpoledních hodinách dospěl do Českých Budějovic několik minut po osmnácté hodině. Legionáři v historických uniformách poté nelenili a vyrazili do centra jihočeské metropole s kasičkami a vlčími máky. Právě sbírka pro Vojenský fond solidarity se stala jedním z nosných motivů celé akce, která vhodně propojila naši minulost se současností a umožnila podpořit naše válečné veterány.

Hlavní část programu byla naplánována na sobotu 8. listopadu, kdy se parní souprava vypravila několik minut po osmé hodině ranní vstříc ku Praze, právě ve šlápějích našich legionářů. Souprava, která byla řádně zaplněna účastníky akce i širokou veřejností se tak postupně přesouvala přes Chotýčany, Veselí nad Lužnicí, Planou nad Lužnicí, Tábor až do Benešova u Prahy, kde nás čekala delší přestávka na zbrojení lokomotivy uhlím. I toto město vzali naši legionáři s kasičkami útokem, aby později nasedli do vlaku zpět

a vydali se na poslední část cesty přes Říčany až na pražské Hlavní nádraží.

Okolí trati bylo již od časného rána zaplněno „vítací“, kteří se těšili z příjezdu legionářů a průjezdu majestátní parní lokomotivy. Přivítání v Praze pak bylo velkolepé, kdy za účasti několika stovek návštěvníků legionářů vysedli z historické soupravy. I zde byla k vidění unikátní výstava Návrat legií do vlasti, která byla přístupná po celou dobu vzpomínkové jízdy v historickém francouzském voze na konci soupravy.

Poté se již legionáři vydali dále pěším pořádkem směrem k centrálnímu legionářskému pomníku Praha svým vítězným synům pod pražské Emauzy. Právě zde byla hlavní část akce zakončena pietním aktem s položením květinového daru a za zpěvu naší státní hymny.

Vzpomínková jízda však pokračovala také v neděli, kdy byl historický vlak vypraven na trase Praha – Letohrad. Zaplněné okolí trati po celé naší trase a především přeplněný perón v Hradci Králové naznačil, že se celá připomínka vydařila. Vždyť

ve finální části jízdy nebylo ve vlaku k hnutí. Na „poslední“ cestu se tak vydalo společně s legionáři i několik set cestujících.

Sluší se zde poděkovat všem bratřím, kteří svůj čas věnovali připomínce této události, ale také partnerům z Ministerstva obrany ČR, které finančně akci podpořilo. Stejně tak musíme poděkovat Muzeu starých strojů a technologií za perfektně zvládnutou přípravu i realizaci akce, ale také Českým drahám, a.s., za jejich podporu. Připomínka to byla více než důstojná a vážíme si Vaší pomoci! ■

Pohled na tzv. Korejskou slobodku v části Vladivostoku, legionáři zvané Karpaty. Nacházely se zde zejména nevěstince. (VÚA-VHA)

Legionáři a Korejci pozapomenuté partnerství?

br. Michal Rak

Od roku 2020 spolupracuje Československá obec legionářská s muzeem Lee-Hoe-yeong Memorial Hall v Soulu. Jak již název napovídá, je věnováno osudům Lee-Hoe-yeong a jeho pěti bratrům, kteří se výrazným způsobem podíleli na boji Korejců o získání nezávislosti na Japonsku. Protože mnoho Korejců žilo na začátku 20. století v Rusku, zejména v okolí Vladivostoku, zkřížili se během první světové války jejich aktivity s aktivitami čs. legionářů. A zde začíná málo známá, ale o to zajímavější historie setkávání Čechoslováků a Korejců. Jak se ukazuje, pro korejské hnutí za samostatnost bylo důležitější, než si u nás myslíme.

ČECHOSLOVÁCI A KOREJCI

Historie Korejského poloostrova je samozřejmě velmi dlouhá a sahá až do pravěku. První státní útvary bychom zde našli již v období 1. století před naším letopočtem, nicméně v roce 1392 se vlády ujímá první král dynastie Čoson, která Koreji vládne až do roku 1910. Byť po celou dobu dynastie soupeřila s Čínou, kdy někdy byla jejími vládci, ale většinou vazaly, hlavním protivníkem bylo Japonsko. To na konci 16. století provedlo dva neúspěšné pokusy o velké invaze, následně byli Korejci součástí mnoha japonsko-čínských válek. V roce 1876 byla podepsána tzv. Kanhgwaská smlouva, která otevírala korejské přístavy a obchod Japoncům a je začátkem jejich velkého vlivu. V roce 1895 pak porazili Čínu, načež bylo roku 1897 vyhlášeno samostatné Korejské císařství. Jeho postavení, již tak ne moc silné, ještě oslabilo

V Rusku vzniklo mnoho fotografií, které zachycujících různé národy dálného východu, se kterými se legionáři během svých cest potkali. Bohužel někdy mezi nimi nebyli schopni správně rozlišovat a u stejných fotografií jsou různé popisky. V následující sérii jsou vybrány ty, kde se Korejci v popisech vyskytují nejčastěji. Většina snímků pochází z Vladivostoku a okolí, kde žila početná korejská populace. Legionáři se tak s nimi setkávali například v přístavu... (sbírka ČSOL)

Lee-Hoe-yeong patří k nevýznamnějším bojovníkům za korejskou nezávislost. Zemřel v japonském vězení, poté co byl během výslechu mučen. (wikipedia.org)

po porážce Ruska v roce 1905. To, stejně jako USA, tehdy uznalo zájmy Japonska na Korejském poloostrově, které ho tak *de facto* ovládlo a vyhlásilo japonským protektorátem. V roce 1910 ho anektovalo a zahájilo otevřenou japanizaci. Japonci sice provedli výraznou modernizaci infrastruktury, zároveň se sem ale nastěhovalo přes 500 000 Japonců,

...v něm také korejské ženy praly prádlo. (sbírka ČsOL)

kteří začali mít hlavní vliv v obchodu, zemědělství i výrobě a místní obyvatelstvo bylo postiženo vysokými daněmi a často končilo jako doslova otrocká síla v továrnách, dolech nebo na polích. Začalo také ničení korejského kulturního dědictví. Královský palác v Soulu byl zbořen, stejně jako řada dalších historických budov. Na bývalém královském pohřebišti bylo vybudováno golfové hřiště. Japonci také zahájili první vědecké antropologické a archeologické výzkumy s cílem dokázat, že korejská kultura je zaostalá a celá vlastně vychází z pradávnej japonské kolonie. Byť v průběhu 30. let se situace trochu změnila a začalo se s ochranou

Korejky u studně. (sbírka ČsOL)

historického dědictví, dnes jsou v Japonsku desetitisíce artefaktů, které nebyly nikdy Korejcům vráceny.

Nepřekvapivě se tak již od roku 1876 po celém Korejském poloostrově začínají objevovat různá protijaponská hnutí, přičemž vznikají menší i větší gerilové jednoty a propuklo několik povstání, která byla krvavě potlačena. Řada Korejců tak odešla do zahraničí, zejména Číny, Ruska a USA, kde zahájili boj za samostatnost označovaný za Korejské hnutí za nezávislost. Nejednalo se však o jednotný celek, politické aktivity vykonávali jak royalisté, tak republikáni, komunisté i anarchisté. Mezi ty radikálnější patřil i Lee-Hoe-yeong (1867–1932),

Setkávali se s nimi i ve městě, zejména na tržišti, kde nosili oděv s typickou pokrývkou hlavy. (sbírka ČsOL)

Většina Korejců však pracovala jako dělníci, odlišit je od ostatních pak muselo být pro legionáře složité. (sbírka ČsOL)

z politicky význačné rodiny. Také on nakonec Koreu, a to s pěti bratry a dalšími 60 příbuznými, opustil a v Mandžusku vybudoval vojenskou akademii, která měla připravovat důstojníky pro budoucí boj za nezávislost.

Velkou naději v hnutí vyvolalo vypuknutí první světové války. Jejich situaci však stěžovalo to, že Japonsko bylo na straně Dohody, takže pro ně bylo těžké najít zastání u světových mocností, které potřebovali. Plamínek naděje se objevil po ohlášení 14 bodů amerického prezidenta Wilsona v lednu 1918 a po zahájení mírové konference ve Francii, nicméně na Korejce nebyl brán žádný zřetel a k žádným jednáním nebyli přizváni. Dne 8. února 1919 tak přes 600 korejských studentů v Tokiju vydalo Prohlášení o nezávislosti Koreje, 60 z nich bylo zatčeno. Po smrti posledního korejského císaře Kodžonga došlo 1. března 1919 v Soulu k masové pokojné demonstraci. Na tu Japonci reagovali rozsáhlým zatýkáním. Ve vězeních skončilo na 60 000 lidí, asi 7 000 bylo zabito. A právě toto je období asi nejsilnější československo-korejské interakce v Rusku.

Než se čs. vojska dostala do Vladivostoku, byli pro ně Korejci pravděpodobně spíše neznámým národem. Ve Vladivostoku a okolí jich však žilo velké množství, takže se s nimi

Korejci žili velice chudě. Na snímku jeden z jejich domů v tzv. Korejské slobodce. (sbírka ČsOL)

Čechoslováci dostávali do každodenního styku. Nicméně na Dálném východě se potkávali se zástupci tolika národů, že dnes nevíme, jak je rozlišovali a jaké mezi nimi dělali rozdíly, a i zda je vůbec dokázali správně rozlišit a identifikovat. Ve vojsku však sloužilo i velké množství univerzitně vzdělaných mužů, kteří o těchto východních kulturách psali články do čs. novin a měli též přednášky pro vojáky. V oficiálním deníku čs. vojska Československý denník tak můžeme nalézt i články o Korejcích, včetně několikadílného textu (vycházel od 7. května 1920) o korejské historii a současnosti. V něm mimo jiné stojí: „Japonci využívají svého politického postavení ku získání hmotných výhod. Nedostatek oběžné mince nutí Korejce, aby se obraceli k Japoncům se žádostí o půjčku, dostávají se v závislost a ztrácejí své statky. Na druhé straně vláda japonská snaží se povznést blahobyt země odstraněním nedostatků ve správě, podporováním obchodu a průmyslu.“ Ale všechny tyto exotické kultury pro ně byly přitažlivé, pokud měli možnost, navštěvovali jejich vesnice a pořizovali si suvenýry na památku. Nicméně například z dochovaných fotografií z Vladivostoku víme, že informovanost asi obecně velká nebyla. Někdy je totiž stejná fotografie označena, že zachycuje Korejce, jindy, že Číňany.

Legionáři se připeletli i na korejskou svatbu. (sbírka ČsOL)

Vojáci však bedlivě sledovali politickou situaci a jistě dobře věděli, že Korejci mají hnutí bojující za nezávislost na Japonsku. Například Československý denník 21. března 1920 přinesl zprávu, Čičerinovu výzvu, aby dohodové státy donutily Japonsko zastavit nepřátelské akce v Rusku. Mimo jiní se v ní praví: „Vyzvání korejské revoluční vlády. Vladivostok 16-2 (Rusta.) Zatímni korejská vláda sídlící v Šanghaji vydala vyzvání, v němž praví: Japonsko všemožně usiluje, aby Korea zůstala v jejich rukách. Vy dobře chápete, že upevní-li se Japonsko na Dalekém východě, speciálně na ruském území, bude zle i pro nás. Pak nebude moci být ani řeči o nezávislé Koreji. Všichni Korejci, nechtě-li být otroky, musí se sjednotit a překážet tomuto dílu Japonců. Zabere-li Japonsko Přímořský kraj, vzejde odtud zhoubu Koreji. Čínský národ, dodává vyzvání, je cele proniknut touhou pomoci Koreji.“

A ačkoliv z různých zpráv také věděli, že korejští bojovníci za svou bodu bojují po boku Rudé armády, a pravděpodobně se i několikrát střetli s legionáři, dovolíme si tvrdit, že s hnutím sympatizovali. V lednu 1919 dokonce kontaktovali jeho zástupci generála Gajdu s žádostí o pomoc. Ten však v té době sloužil ve vojsku admirála Kolčaka a nikdy neměl pravomoc o takové věci rozhodnout. Z povahy svého boje legionáři kriticky pohlíželi na jakékoliv formy útlatu. Zcela zřejmé je to ze vzpomínek během cesty do vlasti přes přístavy ve správě Velké Británie, Francie a Itálie. Rázně odsuzují nadřazené chování Evropanů k místnímu obyvatelstvu, které nazývají „novodobými otroky“. A také se hodně změnil jejich pohled na Japonce. Zatímco na jaře a v létě 1918, kdy došlo k bojům s bolševiky o Transsibiřskou magistrálu, je brali jako blízké spojence, kteří jim přišli na pomoc, v následujícím období se vztahy změnil. Čechoslovákům se nelíbilo chování japonské armády k ruskému obyvatelstvu, podporování vybraných protibolševických „bílých“ skupin, zejména vojsk atamana Semonova, který často proti legionářům vystupoval nepřátelsky, a hlavně jejich vystoupení proti Rusům v březnu 1920. To vyvrcholilo incidentem 11. dubna 1920 na stanici Chajlar, kde Japonci násilně zabrali čs. obrněný vlak „Orlík“ a vrátili ho až na nátlak Spojenců.

Byli přítomni také jejich obsazení Vladivostoku a krutému zúctování se zdejšími představiteli korejského hnutí odporu, zejména popravám bez soudů přímo na ulicích, jak zaznamenal ve svých vzpomínkách Adolf Zeman: „Při okupaci Vladivostoku Japonci zle se vymstili na Korejské slobodce [korejská část Vladivostoku], vypálili mnoho budov, pozatýkali sta politických pracovníků, jež bez milosrdenství ztýrali asijským způsobem a postříleli na ulicích jako zvěř. Japonci ukázali se důstojnými příslušníky asijského plemene.“

Ze všech těchto indicií, a také řady publikovaných vzpomínek, můžeme vyvodit, že legionáři jistě ke Korejcům cítili silné sympatie, byť nikde to explicitně zatím nalezeno nebylo. Setkávali se s nimi totiž i více ve vnitrozemí nebo během

Nejvíce oficiálních kontaktů s Korejci měl zřejmě generál Radola Gajda. Korejci věřili, že úspěšný velitel by jim v jejich boji mohl pomoci, ale očekávali od něj skutky, které ve své pozici reálně neměl šanci jakkoliv uskutečnit. (VÚA-VHA)

lечения v Japonsku a všímali si jejich podřízeného postavení.

Hlavním důvodem, proč jsou ale v dnešní Koreji legionáři známí, že měli korejskému hnutí za nezávislost předat velké množství zbraní. Když selhaly všechny politické pokusy k získání nezávislosti, přistoupili Korejci k vojenskému pokusu. Zda jim k tomu bylo inspirací naše legionářské vojsko, můžeme jen spekulovat. Již od léta 1919 operovalo na korejském území několik vojenských skupiny, které se na jaře 1920 spojily do korejské nezávislé armády pod vedením Hong Beom-doa (1868–1943) a zahájily tažení proti Japoncům. V jedné z prvních větších bitev u Bongo-dongu 6. a 7. června porazily japonské oddíly a úspěšně pokračovaly v plnění cíle. Japonci sem samozřejmě přesunuli posily, ale v těžkých bojích u Čchongsan-ri mezi 21. a 28. říjnem 1920 utrpěli těžkou porážku. Japonci však zatlačili na Čínu, která povstalec podporovala. Povstalci se tak mu-

seli stáhnout do Ruska, které však mělo mnoho vlastních problémů, takže korejský ozbrojený boj tak prakticky skončil.

A právě zbraně použité v těchto bojích měli Korejci získat od legionářů. Nicméně k této otázce chybí z čs. strany relevantní podklady. Zpráva podaná na jaře 1920 čs. zástupcem v Charbinu uvádí, že Japonci si stěžovali na to, že čs. vojáci prodávali zbraně Korejcům a Rusům. Je to období, kdy vrcholí lodní transporty čs. jednotek a s sebou si legionáři mohli vzít jen omezené množství věcí. Je tedy možné, že se „soukromých“ zbraní, které získali během bojů, takto zbavili, aby si finančně přilepšili na cestu domů. Čs. vojsko během bojů nashromáždilo poměrně velký majetek, včetně mnoha zbraní, ať již z kořisti či pozdějších spojeneckých dodávek. Nicméně transporty probíhaly zejména spojeneckými loděmi, které odmítaly převážet větší množství čs. nákladu. Jednalo se tak o osobní majetky legionářů a jim přidělené zbraně. Z toho důvodu byly v Japonsku najaty další lodě, ale pro nedostatek financí jich nebyl dostatečný počet a k odvozu byly přednostně určeny v Evropě nedostatkové suroviny (např. bavlna či měděná ruda). Vojenský materiál tak zůstal ve Vladivostoku a jeho prodejem mohly být získány finance na pokrytí nákladů spojených s lodními transporty. Navíc je potřeba říci, že zbraně a vybavení z Ruska nebyly kompatibilní s vybavením používaným čs. armádou doma, takže by stejně skončily ve skladech. Z korejských podkladů víme, že část zbraní se dostala ke korejským bojovníkům za nezávislost a byla použita v bojích. Jak přesně a kdy se tak stalo, není zatím bohužel z českých záznamů jasné. Korejci měli také poměrně úzké vztahy s již zmíněným gen. Gajdou. Když se po neúspěšném puči proti admirálu Kolčakovi v listopadu 1919 vracel domů, setkal se v Šanghaji se zástupci korejského hnutí za nezávislost, kteří ho žádali, aby se za ně přimluvil na mírové konferenci v Paříži. Na to samozřejmě neměl vliv; nicméně nemohl využít svých kontaktů v Rusku k zajištění výzbroje pro své korejské přátele? To bude předmětem dalšího bádání. ■

Legiovlak úspěšně absolvoval svou jedenáctou sezonu!

br. Jiří Charfreitag,
vedoucí projektu

Více než 2000 ujetých kilometrů, celkem 34 zastávek a téměř 113 000 návštěvníků, z nichž bylo 11 785 žáků a studentů. Tak to je stručná bilance letošní jízdy legionářského vlaku, který „rozváží“ po naší republice povědomí o mužích, bez kterých bychom jen těžko mohli pomyslet na samostatný stát Čechů a Slováků. A jak je z výše uvedených čísel patrné, zájem o Legiovlak neopadá. Ba naopak, jedná se o nejvyšší návštěvnost od roku 2019.

Pravidelným čtenářům našeho časopisu nemusíme projekt Legiovlak nikterak přibližovat, protože o něm čtou v Legionářském směru pravidelně od roku 2012. Za tu dobu se naše pojízdné muzeum rozrostlo do soupravy složené

z 15 historických vagónů a umožňuje našim návštěvníkům poznat, co všechno si museli legionáři v letech 1918–1920 zajistit, aby se dočkali svého odjezdu z Vladivostoku.

Naši průvodci tak den co den vedou návštěvníky od promítacího vozu, kde mohou shlédnout dobové záběry, do těplušky, tedy ubytovacího vozu mužstva, kde začínají komentované prohlídky. V těch se naši návštěvníci seznamují nejen s okolnostmi vzniku našich jednotek v roce 1914, jejich svízelným budováním a hrdinným boji u Zborova a Bachmače, ale také s boji proti bolševikům a situací předcházející ovládnutí Transsibiřské magistrály na podzim roku 1918. S návštěvníky tak postupně prochází přes salonní vůz do vozu štábního, zdravotního, kovářského, poštovního,

Expozice z cyklu Cesta legionáře stále lákají návštěvníky

br. Jiří Charfreitag

V letošním roce uplynulo 10 let od chvíle, kdy legionáři otevřeli svou první výstavu z cyklu Cesta legionáře. Ta úplně první vznikla na hradě Křivoklát v roce 2015, aby ji následně doplnily expozice v pevnosti Josefov, v hotelu Legie v Praze, v Památníku odboje Žamberk a na dalších místech. A my jsme rádi, že i díky dlouhodobé podpoře Ministerstva obrany ČR našimi expozicemi prošlo v uplynulých letech více než 200 000 návštěvníků. I v letošním roce jsme pro návštěvníky připravili mnoho zajímavých výstav, které přiblížily naši vojenskou historii napříč celou naší republikou.

Nejrozsáhlejší z výstav našeho cyklu je expozice v Muzeu čs. legií na náměstí I. P. Pavlova v Praze 2, která je veřejnosti přístupná již od roku 2018. Expozice přináší základní informace o vypuknutí první světové války, vzniku československých legií a jejich boji za osvobození, o samotném vzniku státu i o návratu legionářů do vlasti. Tato historie ilustrovaná několika sty dobovými fotografiemi našich legionářů je ale především prezentací unikátních exponátů, které se po našich legionářích dochovaly do dnešních dnů. Návštěvníci si tak mohou prohlédnout výstroj, výzbroj, ženijní a spojovací materiál, zákopové umění, řády a vyznamenání či repliky praporů jednotlivých legionářských jednotek. Muzeum však také disponuje vlastním kinosálem, ve kterém si naši návštěvníci mohou prohlédnout historické filmové záběry, nebo se zúčastnit velkého množství přednášek, či komentovaných projekcí filmů, kterých v průběhu celého roku naše muzeum organizuje nemalé množství. V rámci muzea je taktéž prostor určený pro krátkodobé výstavy, konkrétně letos byly k vidění výstavy Dunkerque 1944, Pražské děti v Karpatech, Cesta k osvobození a Návrat domů.

Nejdůležitějšími návštěvníky našich expozic jsou především žáci a studenti, kterým v tomto muzeu věnujeme opravdu mnoho času. Jen v letošním roce tak naší expozicí prošlo celkem 84 školních skupin, které se tak měly možnost seznámit s tím, kdo byli naši legionáři, vyzkoušet si obsluhu

kulometu Maxim, nebo potěžkat pušku z první světové války. Jen v letošním roce si tak naše pražské muzeum prohlédlo na 23 000 návštěvníků, z nichž více než dva tisíce přišly na komentovanou prohlídku se svou školou.

Památník odboje Žamberk je svým rozsahem druhé největší legionářské muzeum, které se nám po několika měsících dobrovolnické práce podařilo otevřít před více než třemi lety. Romanticky členěná secesní rodinná vila z roku 1911 se tak stala malebným domovem pro prezentaci našich sbírek v podhůří Orlických hor.

Krom stálých expozic, které se věnují paraskupině Barium a legionáři Bedřichu Havlenovi, po kterém je pojmenována i ulice v níž památník sídlí, jsme se v tomto roce zaměřili hned na několik témat. V hlavním výstavním prostoru byla k vidění výstava Československá legie v Polsku 1939 mapující vznik první jednotky v zahraničí po zaboru naší vlasti nacisty, kterou na podzim nahradila výstava Vládní vojsko v odboji 1939–1945. Šlo tak vůbec o první souhrnnou výstavu mapující toto téma a v památníku bude k vidění do poloviny příštího roku. Nechyběly však také menší výstavy, které reflektovaly

Z Muzea čs. legií v Praze

Mgr. Ján Vachal'

Po roce opět nastal čas ohlédnout se za tím, co jsme během roku 2025 v Muzeu čs. legií pro naše návštěvníky připravili. Tradiční cyklus „muzejních střed“, zabývající se přednáškami a projekcemi na různá témata, si i letos udržel velkou oblibu. Největším lákadlem byla bezpochyby přednáška renomovaného historika, odborníka na komparativní fašismus, pedagoga American University v Praze a pracovníka Slovenské akademie věd, Mgr. Jakuba Drábika, Ph.D. Jeho vystoupení věnované Národní obci fašistické, jejímu propojení s některými legionáři (například R. Gajdou), ale také samotné definici fašismu a jeho přesahu do současnosti, vyvolalo mimořádný ohlas.

Úspěch si získaly také přednášky našich kolegů. Skoro zaplněný sál přivítal přednášku Mgr. Štěpána Franka o faleristice carského Ruska v období první světové války a rovněž vystoupení Lukáše Jandy věnované hrdinnému generálovi Josefovi Šnejdárkovi. Pozornost vzbudily i příspěvky mladé historičky Mgr. Adély Zelenkové, které svědčí o snaze muzea více zapojovat externí akademické pracovníky a navazovat širší formy akademické spolupráce.

Zajímavým zpestřením roku byla také beseda o Ludvíku Svobodovi, legionáři, generálovi a pozdějším prezidentovi Československa. Diskuse, na níž za naše muzeum a ČsOL vystoupil Mgr. Michal Rak, Ph.D., se věnovala jeho fascinujícímu, ale i kontroverznímu osudu. Tuto akci jsme zorganizovali ve spolupráci s Muzeem paměti 20. století.

Celkem během tohoto roku proběhlo 19 tematických přednášek a čtyři komentované filmové projekce. Za zájem veřejnosti o tuto část programu našeho muzea, jsme upřímně rádi.

Neméně bohatý program probíhal i v prostoru dočasných výstav. Během roku se v našem muzeu vystřídaly celkem čtyři. Od tématu bojů u Dukerque v roce 1944–1945 jsme se na jaře přesunuli do Karpat a připomněli období, kdy došlo k zajištění velkého množství příslušníků pěšího pluku 28. S tím pak je úzce spojené také nasazení příslušníků České družiny v těchto místech. Využili jsme tak této příležitosti a v rámci dané výstavy jsme představili unikátní dar, který získalo naše muzeum – pozůstalost Věnceslava Václava Krejčířika.

Největší výstavní událostí roku se však stala rozsáhlá třiceti panelová expozice k 80. výročí osvobození Československa.

Návštěvníky provedla od mobilizace v roce 1938, přes formování jednotek na Blízkém východě, ve Francii i v SSSR, až po odbojovou činnost, politické pozadí, bombardování československého území či reflexi daného období v literatuře a filmu. V rámci této výstavy jsme pak představili unikátní pozůstalost po Ladislavu Svátkovi. Na konci roku pak tuto výstavu vystřídal téma návratu našich legionářů kolem světa do vlasti s názvem Návrat domů.

Velkou ctí byla pro nás návštěva Branislava Tvarožka, pamětníka Slovenského národního povstání. V létě 1944 se tento muž zapojil do povstání jako člen vysokoškolského strážního oddílu založeného generálem Golianem. Po jeho porážce byl zajat Němci, avšak podařilo se mu uprchnout a spolu s otcem pomáhat partyzánskému hnutí. V poválečných letech se stal obětí komunistické perzekuce – v roce 1949 byl zatčen za pomoc svému bratranci, kurýrovi západní zpravodajské služby, a ve vykonstruovaném procesu odsouzen k pěti letům vězení. V Jáchymově byl těžce zraněn a téměř přišel o zrak, následky si nese dodnes. V muzeu jej doprovodil Mgr. Štěpán Frank a pan Tvarožek nám s dojetím poděkoval za naši činnost, my jsme mu na oplátku vyjádřili vděčnost za jeho oběť a odbojovou aktivitu.

Muzeum v roce 2025 nezapomnělo ani na návštěvníky, kteří si chtějí odnést něco na památku. Do prodeje byla zařazena stolní hra SNP – boj, zrada a taktika od společnosti Comorno, novinkou se stal také batoh a smaltovaný hrnek se sdruženým znakem, či trička s legionářskou tematikou.

Velký posun zaznamenalo muzeum také v online prostoru. Po spuštění instagramového účtu roste zájem mladší generace o obsah, který tvoří zejména videa ze zákulisí, pohledy do archívů a infografiky. Muzeum navíc zvýšilo svou viditelnost i mezi zahraničními návštěvníky registrací na platformě TripAdvisor. Potěšily nás i velmi pozitivní recenze na Google Reviews, které nás motivují k dalšímu rozvoji. Již nyní také připravujeme nového průvodce expozicemi prostřednictvím aplikace SmartGuide.

Samotná expozice sice neprošla zásadními změnami, přibýlo však výrazné vylepšení – do zákopu byla instalována zvuková aparatura, která prostřednictvím imitace výbuchů, střelby a bojů dokresluje atmosféru slavné bitvy u Zborova a návštěvníkům přináší intenzivnější zážitek.

Do roku 2026 tak Muzeum čs. legií vstupuje s nadšením z dobře rozběhnutých činností i s novými plány. Návštěvníci se mohou těšit například na tradiční silvestrovský program, rozšíření expozice o další informace k bitvě u Zborova, nové popisky v „hands-on“ zóně či přidání interaktivních prvků. Rok 2025 tak potvrdil, že muzeum je nejen místem uchovávání historie, ale i živým prostorem setkávání, vzdělávání a nových podnětů ■

Vládní vojsko v odboji 1939–1945

Nová výstava v Památníku odboje Žamberk

br. Martin Říha

Dne 11. září 2025 byla v Památníku odboje Žamberk slavnostně zahájena nová výstava: „Vládní vojsko v odboji 1939–1945.“ Vládní vojsko Protektorátu Čechy a Morava je dodnes pozapomenutou a mnohdy záměrně opomíjenou součástí naší historie. Vzniklo a po téměř pět let působilo v době, která je bezesporu tou nejtemnější v dějinách našeho státu – za německé okupace. Již z této podstaty je dosud vnímáno s despektem a jeho činnost i příslušníci zůstávají z většiny na okraji zájmu veřejnosti.

Vládní vojsko bylo po celou dobu okupace příslovečným trnem v oku německé správy, která se jeho činnost snažila množstvím různých nařízení co nejvíce podřídit a měla značný zájem vtáhnout vojsko do války po boku Velkoněmecké říše. Také ve Vládním vojsku, podobně jako v celé společnosti, byli jednotlivci, kteří otevřeně i skrytě podporovali sounáležitost českého a německého národa a horovali pro aktivnější činnost vojska podle německých požadavků. Není jen štěstím, že jejich hlas nikdy nedostal většímu významu.

Naprostá většina „vladařů“ se nikdy nezprotivila přísaze a demokratickým tradicím československé branné moci, z jejichž řad do Vládního vojska vstoupila. Vládní vojsko bylo po celou dobu skrytě připravováno pro případ celonárodního povstání. Odbojových aktivit se jednotlivě i ve skupinách podle dostupných zpráv účastnilo, nebo za ně bylo perzekvováno, 95 důstojníků a 1003 příslušníků mužstva.

Tato skromná výstava Československé obce legionářské je první svého druhu, která od konce nejhoršího světového konfliktu na téma Vládního vojska vznikla. Je proto koncipována obecně, přesto jsou v doprovodných vitrinách k vidění jedinečné exponáty ze soukromých sbírek. Věříme proto, že zde návštěvníci naleznou poučení i zajímavé informace o zapomenutých hrdinech, na které můžeme být právem hrdí i dnes.

Výstava bude v Památníku odboje Žamberk pro veřejnost otevřena do července 2026, mimo sezónu také po předchozí telefonické domluvě.

107. výročí samostatnosti v hlavním městě

text br. Jiří Filip

foto J. Schejbal, MO; ses. M. Tolarová, ses. M. Volfová; Spol. MRŠ

Za přítomnosti prezidenta republiky, předsedů senátu a vlády, ministryně obrany a náčelníků Vojenské kanceláře prezidenta republiky a Generálního štábu AČR se dne 28. října dopoledne konal na Čestném dvoře Národního památníku na Vítkově pietní akt, kterým byl oslaven Den vzniku samostatného československého státu.

Jménem Československé obce legionářské se významné události účastnili její místopředsedové bratři Tomáš Pilvousek a Karel Ludvík, kteří uctili památku padlých položením věnce a po skončení oficiální části se poklonili památce Neznámého vojína při jeho hrobu v Národním památníku.

Ve dvě hodiny odpoledne uspořádala Československá obec legionářská pietní akt u pomníku Praha svým vítězným synům na pražském náměstí Pod Emauzí. Každoroční pietou přítomní uctí památku československých legionářů padlých v boji za samostatný československý stát v první světové válce a své dlouhé anabázi do vlasti v bojích o Transsibiřskou magistrálu.

Pietní akt, který pořádáme ve spolupráci s Ministerstvem obrany ČR, Posádkovým velitelstvím Praha a Ústřední hudbou Armády ČR, se těší velkému zájmu předních představitelů státu, armády a dalších institucí. Po úvodním položení květinových darů jednotlivými delegacemi k patě Mařatkova pomníku se slova ujal předseda Senátu Parlamentu ČR pan Miloš Vystrčil, který pravidelně přijímá naše pozvání k účasti. Ve svém projevu vyzdvihl nepostradatelnou roli čs. legionářů v boji za samostatnost a poděkoval ČsOL za organizaci tohoto pietního shromáždění.

Mezi přítomnými hosty byl rovněž slovenský velvyslanec J. E. Martin Muránsky, starosta Městské části Praha 2 pan

Jan Korseska, kancléř dolní komory pan Martin Plíšek, ředitel Odboru pro válečné veterány a válečné hroby MO pan plk. Robert Speychal, stejně jako velitel Hradní stráže pan plk. gšt. Jaroslav Ackermann a náčelník štábu KVV hl. m. Praha plk. Pavel Kácl.

I proto, že existence pomníku je vyjádřením vděku Prahy a jejích obyvatel za své osvobození, promluvil k přítomným rovněž primátor hlavního města pan Bohuslav Svoboda, který ocenil odhodlání tisíců čs. legionářů dobrovolně riskovat své zdraví a životy ve jménu svobody svého národa. Jménem české armády vystoupil ředitel Sekce komunikačních a informačních systémů MO pan brig. gen. Petr Šnajdárek a se závěrečným

slovem vystoupil jménem Obce legionářské její místopředseda br. Karel Ludvík, který mimo jiné poděkoval všem složkám, které přispěly na důstojném průběhu pietního shromáždění. Zazněly státní hymny Slovenské a České republiky, které předznamenaly ukončení oficiálního programu piety.

Po skončení akce pod Emauzy zamířili zástupci ČsOL na pražský Petřín, kde uspořádala Společnost M. R. Štefánika pietu u Štefánikovi sochy za účasti zástupců slovenského velvyslanectví. V den 107. výročí naší samostatnosti tak byla uctěna jedna z nejvýraznějších osobností zahraničního odboje, jež se lvím podílem zasloužila o vznik československého státu. ■

Nad hrobem armádního generála Karla Janouška

text br. Petr Tolar
foto ses. Marcela Tolarová

Až nečekaně početné bylo osazenstvo pietního aktu na Šáreckém hřbitově v Praze, který Československá obec legionářská uspořádala ve spolupráci s Ministerstvem obrany České republiky a s podporou Posádkového velitelství Praha u příležitosti 54. výročí úmrtí armádního generála Karla Janouška, československého legionáře a velitele československého letectva ve Spojeném království. Během druhé světové války dosáhl, jako jediný Čechoslovák, na britskou hodnost *Air Marshal* britského Královského letectva.

Pietní akt se uskutečnil v pondělí 20. října 2025 v deset hodin dopoledne u kostele sv. Matěje na Praze 6. Přímo ve stínu pod kostelem se nachází také výrazný hrob generála Janouška z bílého kamene. Hned v úvodu vzpomínkové akce na něj byly položeny květinové dary hostů, které pak organizační tajemník ČsOL bratr Jiří Filip následně přivítal a představil.

Na generála Janouška přišli vzpomenout: předseda Výboru pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice Senátu Parlamentu České republiky pan Jiří Růžička, vrchní ředitelka Sekce průmyslové spolupráce Ministerstva obrany paní Radka Konderlová, zástupce Vojenské kanceláře prezidenta republiky pan štábní praporčík Luděk Kolesa, zástupce velitele Vzdušných sil Armády České republiky pan brigádní generál Petr Tománek, zastupitel hlavního města Prahy pan Jan Wolf, velvyslanec Slovenské republiky v Praze Jeho Excelence pan Martin Muránsky, velitel Hradní stráže pan plukovník generálního štábu Jaroslav Ackermann, velitel 26. pluku velení, řízení a průzkumu „Armádního generála Karla Janouška“ pan plukovník

Zdeněk Patera, ředitel Odboru dohledu nad vojenským letectvím pan plukovník Václav Čermák, zástupce České obce sokolské z jednoty Sokol Praha-Hanspaulka bratr Jiří Frynta, za rodinu praneteř Karla Janouška paní Mahulena Křenková, a za pořádající Ústředí Československé obce legionářské vedoucí projektu Péče o válečné veterány bratr plukovník v záloze Viktor Šinkovec. S projevem vystoupil pan senátor Růžička, pan plukovník Patera a závěrečné slovo měl bratr Šinkovec.

Zvláště potěšující pak bylo početné zastoupení příslušníků Vzdušných sil Armády České republiky a také přítomnost školáků z blízké Základní školy Hanspaulka. Ač se jednalo o pondělí dopoledne, dostavili se i další lidé z široké veřejnosti, kteří si chtěli památku generála Janouška připomenout. Asi z největší dálky přijeli manželé Francírkovi z Jednoty ČsOL v Opavě. Děkujeme všem, kteří se dostavili, aby si společně s námi vzpomenu na jednu z nejvýraznějších osobností druhého československého odboje. Život Karla Janouška lze nahlížet jako historii našeho národa ve 20. století – jako ruský legionář se zasloužil o vybojování samostatného československého státu, v době okupace se vydal za hranice, aby se na západní frontě zapojil do boje proti nacistickému Německu a za osvobození vlasti, aby se pak po komunistickém převratu dočkal věznění a šikany. Zemřel 27. října 1971 téměř v zapomnění, ale dnes se jeho jméno již vrátilo do povědomí minimálně odborné veřejnosti. Děkujeme všem, kteří si jeho a jemu podobné připomínají s námi. ■

Doss Alto – 107 let od hrdinné obrany kóty 703

text br. Petr Tolar
foto ses. Marcela Tolarová

V neděli 21. září 2025 dopoledne zorganizovala Československá obec legionářská pietní setkání u památníku prvního odboje na čestném vojenském pohřebišti Olšanských hřbitovů v Praze u příležitosti 107. výročí boje československých legionářů o vrchol Doss Alto. K tomu došlo 21. září 1918 u Gardského jezera v severní Itálii.

Tyto historické události jsme si připomenuli pietním aktem, který ČsOL uspořádala ve spolupráci s Ministerstvem obrany České republiky a s podporou Posádkového velitelství Prahy. Čestnými hosty vzpomínkové akce byli: senátor Miroslav Bárta, člen Výboru pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice Senátu Parlamentu České republiky; vojenský přidělenec obrany Slovenské republiky v České republice brigádní generál Branislav Benka; náčelník štábu Krajského vojenského velitelství hlavní město Praha podplukovník Pavel Kácl; pan Adam Hájek za Odbor pro válečné veterány a válečné hroby Ministerstva obrany České republiky; a za pořádající Československou obec legionářskou historik br. Michal Rak. Po položení květinových darů vystoupil pan senátor Bárta a br. Rak s projevy.

Obec legionářská si hrdinství našich legionářů připomíná pravidelně. K připomínce jednoho z nejslavnějších bojových vystoupení legionářů na italské frontě se pravidelně scházíme u zmíněného památníku, pod kterým se nachází osárium vojenských obětí první světové války, a okolo něhož se nachází hroby legionářů popravených rakousko-uherskými polními soudy za jejich odhodlání bojovat za národní samostatnost. Mezi těmito popravenými italskými legionáři jsou i Antonín Ježek, Karel Nováček, Jiří Schlegl a Václav Svoboda, kteří byli v boji na Doss Alto zajati a popraveni den po bitvě, tedy 22. září 1918. Doplnili tak legionářské oběti z boje předešlého dne, kdy zemřeli František Havel, Alois Janků, Josef Kovář, Vavřinec Kříž, Josef Polák a důstojníci František Svoboda a Oldřich Trojáněk. I přes tyto ztráty se legionářům podařilo uhájit své pozice na kótě 703 (Doss Alto) i na pozici Sasso Sega a do večera 21. září 1918 znovu obsadit předsunutou pozici Roncola. Za houževnatou obranu proti rakousko-uherské přesile se legionářům dostalo uznání od italského velení. ■

Obnovenie činnosti Slovenskej jednoty

br. Ján Vachal

Hoci sa v nedávnej minulosti objavili viaceré snahy o obnovenie činnosti Slovenskej jednoty, z rôznych dôvodov sa ich nepodarilo doviesť do úspešného konca. Bola to škoda – slovenské jednoty tvorili v dejinách Československej obce legionárskej neodmysliteľnú súčasť jej práce. Práve ony sa starali o uchovávanie pamäti bojov o Slovensko, udržiavanie československého povedomia a predstavovali akúsi protiváhu narastajúceho autonómistického hnutia. Napokon, jedným z najdlhšie slúžiacich podpredsedov Obce legionárskej bol práve Slovák – Ivan Markovič.

S o to väčším potešením možno dnes oznámiť, že Jednota Slovensko opätovne obnovuje svoju činnosť a vstupuje do novej etapy rozvoja. Nadväzujeme pritom na odbornú, archívnu i popularizačnú prácu osobností, akými sú Ladislav Fogarassy, bádateľ a uchovávateľ bratislavskej histórie, Tomáš Homola, historik zo Slovenskej akadémie vied, ako aj na prácu moju – v rámci Ústredia ČsOL. Okrem existujúcich členov Obce sa nám podarilo nadviazať úspešnú spoluprácu s miestnymi múzeami a viacerými spolkami. Medzi nimi vyniká Múzeum petržalského opevnenia, Múzeum BS-6, Nadácia Milana Rastislava Štefánika, Turistickým centrom Bratislava ale aj početnými akademikmi, regionálnymi politikmi a širokou verejnosťou.

Napriek tomu, že od obnovenia činnosti uplynul len pomerne krátky čas, podarilo sa uskutočniť hneď niekoľko významných podujatí.

V priestoroch Múzea petržalského opevnenia sme zorganizovali historické podujatie „Festung Pressburg“. Spolu s klubmi vojenskej histórie sme predstavili lokálne špecifiká, ale aj širšie súvislosti druhej svetovej vojny, čím sme priblížili historický kontext nielen nadšencom, ale aj bežným návštevníkom.

Uskutočnili sme i prednášku pre žiakov základnej školy na Kulíškovej ulici v Bratislave. Deťom sme priblížili príbeh československých legionárov, no zároveň aj málo známu činnosť ČsOL na Slovensku. Záujem mladých poslucháčov potvrdil, že téma legionárov má potenciál osloviť aj generáciu, pre ktorú je história často vzdialeným pojmom.

Na konci novembra sme spolu s Múzeom BS-6 pripravili špeciálne podujatie „Noc lampášov“, počas ktorého sme

rozsvietili priestor okolo bunkra BS-6. Tento objekt dal postaviť generál Josef Šnejdárk ešte pred prijatím koncepcie ŘOP, počas svojho pôsobenia ako zemského veliteľa v Bratislave. Atmosféra osvetleného opevnenia, sprevádzaná výkladom a životnými príbehmi doby, prilákala napriek mrazivému počasiu približne 150 návštevníkov v priebehu piatich hodín.

Koniec roka sme symbolicky uzavreli 6. decembra 2025, keď sme si pietnym aktom – za účasti zástupcu Ministerstva obrany SR aj ďalších ctených hostí – pripomenuli 75. výročie úmrtia Vavra Šrobára. Išlo o výnimočného štátnika, jedného z mužov 28. októbra, ktorý ako minister s plnou mocou pre správu Slovenska zohral zásadnú úlohu pri úspešnom začlenení územia Slovenska do Československej republiky v krízových rokoch 1918–1919. Uctenie si jeho odkazu bolo dôstojným zavŕšením našich celoročných snáh priblížiť verejnosti dôležité osobnosti a udalosti našich dejín.

Okrem uvedených hlavných aktivít sa nám podarilo obnoviť aj publikačno-propagačnú činnosť na našich facebookových stránkach. Pravidelne tu zverejňujeme málo známe fotografie z historických archívov, pripomíname príbehy československých legionárov, ich výstroj a výzbroj, ako aj širšie politicko-spoločenské súvislosti. Aj takouto formou chceme budovať povedomie o legionárskej tradícii a ponúkať kvalitný obsah všetkým záujemcom o moderné dejiny.

Taktiež jedným z projektov, ktoré sa nám podarilo rozbehnúť, je nielen starostlivosť o už známe hroby a pamätníky, ale aj lokalizácia a údržba tých menej známych miest posledného odpočinku. Jedným z príkladov našej práce je aj znovuoobjavenie hrobu talianskeho legionára Rudolfa Nováka, ktorý sa zúčastnil bojov o Slovensko a v roku 1920 tragicky zahynul vo vodách Dunaja. Pamätník mu kedysi nechala postaviť Jednota ČsOL Devín, no časom upadol do zabudnutia. Naším cieľom je v budúcom roku tento pamätník zrevitalizovať a zaradiť ho na oficiálny zoznam náhrobkov, o ktoré sa naša organizácia systematicky stará.

Rok 2026 bude pre nás kľúčový: okrem nadviazania na doterajšiu činnosť rozbehneme hneď niekoľko zaujímavých projektov, ktoré na Slovensku zatiaľ nemajú obdobu. A hoci sa aktivity jednoty Slovensko prirodzene sústreďujú najmä na Bratislavu a jej okolie, našim cieľom je aktivizovať čo najväčšiu skupinu Slovákov a ponúknuť im modernú formu pripomínania československej tradície.

Zároveň je naším dlhodobým cieľom – opierajúc sa o nespochybniteľnú historickú tradíciu ČsOL – stať sa hlavným organizačným prvkom a spojovacím bodom pre miestne historické organizácie, múzeá a spolky. Chceme vytvoriť priestor pre systematickú spoluprácu medzi slovenskými a českými nadšencami, bádateľmi či historikmi, a tým prispieť k živému, otvorenému a odborne ukotvenému dialógu o spoločných dejinách.

Slovenská jednota tak opäť nachádza svoje miesto v živote ČsOL aj v kultúrno-historickom povedomí dnešného Slovenska.

Obnovenie činnosti slovenskej jednoty je dôležitým krokom k zviditeľneniu československej legionárskej tradície na Slovensku. Chceme pokračovať v tom, čo bolo pre našich predchodcov samozrejmosťou – v uchovávaní historickej pamäti, podpore odborného výskumu a prepájaní verejnosti s minulosťou, ktorá formovala náš moderný štát.

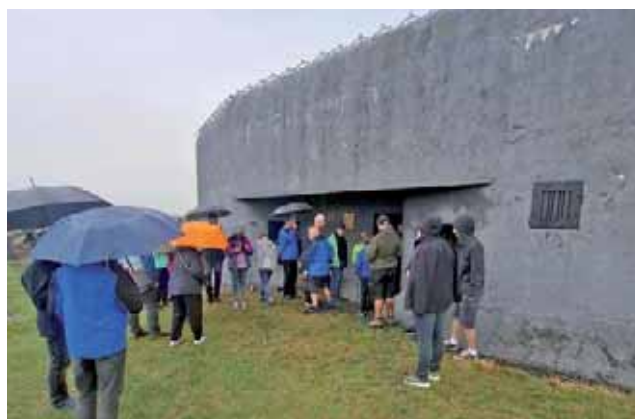
Zároveň sa chceme popri našich partneroch poďakovať aj Ústrediu ČsOL v Prahe, ktoré tomuto projektu dalo šancu a poskytlo mu podporu po všetkých stránkach. ■

87. výročí mobilizace čs. armády

br. Václav Zavadil,
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V OPAVĚ

V průběhu měsíce září byl díky dobrému počasí zvýšený zájem o prohlídky pevnostního muzea. To jen podpořilo vojensko-historickou prezentaci „Světla nad bunkry“, kterou jsme pořádali u příležitosti 87. výročí mobilizace čs. armády ve dvou termínech, a to 13. a 20. září 2025 na Památníku československého opevnění – muzeu pěchotního opevnění OP S-25 „U trigonometru“ v Opavě Milostovicích.

Současně byla při komentovaných prohlídkách v prostorech muzea výstava výstroje a výzbroje československé armády z let 1930–1938 z depozitu pevnostního muzea. V průběhu soboty 13. září byl otevřen pěchotní srub OP S-25 „U trigonometru“ otevřen pro návštěvníky v době od 12. do 17. hodiny. O týden později až do 22. hodiny. Ve spolupráci s KVH Opava se tak podařilo realizovat akci, na kterou v oněch dvou dnech zavítalo více než 300 návštěvníků. ■

Odhalení památníku operace WOLFRAM

JEDNOTA ČsOL OSTRAVA 1

text br. Martin Lokaj, předseda jednoty
foto ses. Jana Hájková

Byla noc z 13. na 14. září 1944. Černočernou tmou se nesl hukot motorů osamocené bombardéry a do hustých beskydských hvozdů se tiše snášela šestice padáků. Započala operace Wolfram. Po 81 letech dnes statečné parašutisty v místech jejich seskoku připomíná důstojný památník.

Wolfram patřil k nejvýznamnějším zvláštním operacím čs. západního exilu na území okupované vlasti. Jeho úkolem bylo nejen získávání zpravodajských informací, ale především organizace partyzánských skupin a vedení diverzní a sabotážní činnosti proti okupantům na Beskydsku. Skupinu vedl kpt. Josef Otisk, jeho spolubojovníky byli rtn. Vladimír Řezníček, rtn. Josef Černota, rtn. Josef Bierský, čet. Robert Matula a rtn. Karel Svoboda.

Od počátku je provázela smůla. Při dopadu se v těžkém terénu a tmě rozdělili a osamocené Karla Svobodu záhy dopadli Němci. Ostatní se sešli až po několika dnech a navzdory ztrátě radiostanice i části výstroje zahájili činnost. Navázali spojení s místními odbojáři i s 1. čs. partyzánskou brigádou Jana Žižky, která se do Beskyd přesunula během povstání. Přišla však o rtn. Bierského, zavražděného konfidentem gestapa.

Na podzim 1944 se Němci dostali skupině na stopu. Z obklíčení se dokázala dvakrát prostřílet. Útočiště našla nejprve u rodiny rtn. Řezníčka v Kunčicích pod Ondřejníkem a později na Otiskově rodném Brněnsku, kde pokračovala v případech menších německých jednotek a kolon. Za přímo husarský kousek lze označit jejich útok na štáb německé 8. tankové divize, při němž zlikvidovali několik vyšších důstojníků.

Kromě jediného se všichni původní členové Wolframu dožili konce války. Po únoru 1948 je však čekalo propuštění z armády či zaměstnání, šikana a ponižující práce v dělnických profesích. Částečné rehabilitace se dočkali až v 60. letech, úplné – pokud vůbec – až v 90. letech.

Odhalení památníku dne 13. září 2025, za nímž stojí obec Morávka, je proto nejen připomínkou, ale i zaslouženou poctou. Slavnostního aktu se zúčastnili členové Otiskovy rodiny, představitelé samosprávy – hejtman Moravskoslezského kraje Josef Bělca a starostka Morávky Gabriela Daňková – stejně jako příslušníci Krajského vojenského velitelství Ostrava, 53. pluku průzkumu a elektronického boje, Centra podpory speciálních sil a dalších útvarů Armády České republiky. Chybět nemohla ani naše čestná stráž Jednoty Československé obce legionářské Ostrava 1 s praporem jednoty, jejími členy byli totiž až do své smrti dva příslušníci Wolframu – Vladimír Řezníček a Robert Matula. ■

Střelecký den bruntálské jednoty

JEDNOTA ČsOL V BRUNTÁLE

br. Antonín Zgažar
předseda jednoty

V sobotu 27. září 2025 uspořádala bruntálská jednotka svůj 12. ročník Střeleckého dne. V 10 hod. dopoledne přivítal na venkovní střelnici v Břidličné předseda jednoty br. Antonín Zgažar 22 účastníků. Poté vedoucí střelby br. Roman Černý poučil všechny o bezpečnosti při střelbách.

Soutěžilo se ve střelbě z malorážkové pušky na 50 m a malorážkové pistole na 25 m. Body z obou disciplín se sčítaly. Při stejném výsledku došlo na rozstřel z pistole. Po nástřelných a zkušebních střelbách se již střílelo na body. Výsledky z malorážkové pušky byly dosti těsné, takže nakonec ve všech kategoriích rozhodovala střelba z pistole.

Po třech hodinách střeleckého klání vyhlásil předseda jednoty výsledky. V kategorii mužů zvítězil Jiří Orság s 71 body, kategorii žen jednoznačně ovládla Kristen Vráželová s 83 body a stala se i nejlepší střelkyní memoriálu. V kategorii chlapců obsadil první místo Jaromír Toman s 57 body.

Všichni účastníci dostali pamětní listy a tři nejlepší střelci v každé kategorii převzali z rukou předsedy jednoty a vedoucího střelby diplomy a drobné ceny. Akci finančně podpořily Ministerstvo obrany ČR a Československá obec legionářská.

Již mimo soutěž si mohli všichni vyzkoušet střelbu z perkusní pušky a pistole Glock. Na závěr střeleckého dne přišly vhod opečené špekáčky s chlebem a hořčicí. ■

Střelecký memoriál Rostislava Stehlíka

JEDNOTA ČsOL V NOVÉM JIČÍNĚ

br. Alois Petroš
předseda jednoty

Tradiční střeleckou soutěž Memoriál majora Rostislava Stehlíka uskutečnila Novojičická jednotka ČsOL dne 26. září 2025 na střelnici Střeleckého klubu Odry pro členy jednoty, kterých se zúčastnilo 23, a další účastníky, jichž dorazilo celkem 14.

Střelby se uskutečnily z pistole vz. 75, ráže 9 mm na vzdálenost 25 metrů, terč nekryté ležící figura s kruhy, 3+10 rán. Nejlepšími střelci v kategorii členů jednoty byli Petr Jež s nástřelem 92 bodů, Václav Bičan 89 bodů a Jaroslav Pizur 86 bodů. V kategorii hostů zvítězil Rostislav Kubový z Fulneku s 82 body, Alena Hyvnárová z Šenova 82 bodů a Radim Němec z Oder z 79 bodu. Celá akce měla zdařilý průběh a přítomnými členy a hosty byla hodnocena velmi kladně jako zajímavá a užitečná.

Cílem bylo mimo jiné díky střelbám uskutečnit setkání našich členů s hosty, převážně starosty měst a obcí, kteří s naší jednotou úzce spolupracují a podporují naši činnost. Tímto jim vyjádřit poděkování a současně prezentovat naše poslání a aktivity.

Ceny pro nejlepší střelce a upomínkové dárky pro účastníky poskytly městské úřady Bílovec, Fulnek, Frenštát pod

Radhoštěm, Kopřivnice, Nový Jičín, Odry, Studénka, OÚ Šenov u Nového Jičína a VOP.CZ. Poděkování za podporu akce patří Ministerstvu obrany ČR a Republikovému výboru ČsOL. ■

Pietní akty na Znojemsku

JEDNOTA ČSOL V HOSTĚRADICÍCH

U památníku před budovou okresního soudu ve Znojmě se v úterý 28. října uskutečnil tradiční pietní akt k výročí vzniku samostatného československého státu. Vedení města Znojma si spolu se zástupci spolků, sdružení, organizací i občany připomnělo den, který dal základ svobodnému a sebevědomému státu.

Tento den je připomínkou statečnosti, odhodlání a víry, že lidé mohou rozhodovat o svém vlastním osudu. Na nás je, abychom tuto tradici nesli dál. Nejen jako vzpomínku, ale jako závazek k demokracii, k respektu a k odpovědnosti za svět kolem nás. Kladení věnců k místním pomníkům proběhlo u příležitosti výročí vzniku samostatného československého státu také v Hostěradicích a v Jiřicích u Miroslavi.

107 let republiky v Ostravě

text br. Martin Lokaj

foto ses. Jana Hájková; Jan Vlček

JEDNOTA ČSOL OSTRAVA 1

Tradičním setkáním u Zborovského památníku I. a II. zahraničního odboje si dne 28. října připomenula 107. výročí vzniku samostatného československého státu Jednota ČSOL Ostrava 1. Pietního aktu, na kterém ke shromážděným promluvil náměstek hejtmana Moravskoslezského kraje Jan Veřmiřovský a primátor města Ostravy Jan Dohnal, se zúčastnili ústavní činitelé, představitelé a zástupci diplomatického sboru, místní samosprávy, armády, bezpečnostních sborů, institucí a spolků.

Položením květinových darů společně vzdali hold všem, kdo za vznik a obnovu Československa bojovali, trpěli a umírali. Za ostravskou jedničku tak učinil její předseda br. Martin Lokaj, místopředseda br. Zdeněk Merta a jednatel br. Vítězslav Uvíra. Bok po boku s tím sokolským se k poctě sklonil rovněž prapor jednoty, symbolicky strážný našimi členy ve stejnokrojích těch, kteří naši novodobou státnost v ohni první světové války vybojovali – československých legionářů.

Odhalení pamětní desky Františku Vladimíru Hrbáčovi

text br. Martin Lokaj
foto ses. Radka Radová

JEDNOTA ČsOL OSTRAVA 1

Země jakoby se proměnila v rozvlátné moře, granát za granátem dopadá a ničí vše, co mu přijde do cesty. Nad hlavou praskají šrapnely a rozsévají bohatý déšť svých kuliček. Strojní pušky štěkají jako vztekli psi a kosí lidské postavy. V ohlušujícím hřmotu zanikají hlasy, snad výkřiky, snad povely... Píše se 2. červenec 1917 a u Zborova vyráží do útoku příslušníci čs. brigády. Jedním z hrdinů je i rodák z Ostravska František Vladimír Hrbáč (1892–1943). Učitel a účastník prvního i druhého odboje se nyní dočkal trvalé připomínky v podobě pamětní desky.

„My Ostraváci jsme v té veliké zborovské bitvě samozřejmě nescházeli a vykonali správně svou povinnost,“ prohlásil hrdě po letech. Svou vlasteneckou povinnost naplnil také během sibiřské anabáze, v meziválečném období i za německé okupace – hrdinstvím v boji i svědomitou prací za školní katedrou. Hrbáčův život tragicky vyhasl v plynové komoře koncentračního tábora Osvětim. I přes mnohé zásluhy pak postupem času upadlo v zapomnění i jeho jméno.

Historickou křivdu se podařilo napravit díky iniciativě Jednoty ČsOL Ostrava 1, finanční podpoře Městského obvodu Ostrava-Michálkovice a zapojení Základní školy Michálkovice, jež letos slaví 60 let své existence. Právě na fasádě této následovnice michálkovické smíšené obecné školy, kterou Hrbáč v letech 1933–1937 vedl, byla deska 26. září 2025 za hojné účasti žactva a dalších hostů odhalena.

Slavnostnímu aktu byly přítomny hned tři generace Hrbáčových potomků v čele s pravnučkem a zároveň místopředsedou

Jednoty ČsOL Přerov, br. Danem Zatloukalem, který se ve svém proslovu podělil o pohnutou rodinnou historii. Existenční význam boje a vítězství ve druhé světové válce, za které Hrbáč položil svůj život, vyzdvihl starosta Ostravy-Michálkovic Martin Juroška. Moderování slavnosti a připomenutí Hrbáčových činů se zhostil předseda Jednoty ČsOL Ostrava 1 br. Martin Lokaj.

Dan Zatloukal a Martin Juroška se následně ujali čestného úkolu odhalení desky, a to společně s Hanou Bayerovou, ředitelkou ZŠ Michálkovice, jejíž žactvo a pedagogové v Hrbáčovi získali patrona a mravní vzor hodný následování.

Za tónů pochodů Vojenské hudby Olomouc poté výše jmenovaní položili na pietní místo květinové dary. Svůj hold stejným způsobem vzdali také mj. Petr Kotásek za Krajské vojenské velitelství (KVV) Ostrava, plk. Marian Korabík za Celní úřad Ostrava, Radim Kravčík za místní Bezpečnostně právní akademii (BPA) Ostrava, Vojtěch Polášek za Důl Michal, Ida Šimonová za Paměť národa Moravskoslezského kraje a další vděční účastníci.

U nápisem i provedením historizující pamětní desky ze švédské žuly, která doplnila již od roku 1948 existující desku dalších obětí nacismu z řad michálkovického učitelstva – Karla Čihalíka a Miloslava Tvrdého – stála v průběhu celého aktu symbolická čestná stráž se státní vlajkou a spolkovými prapory. V dobových stejnokrojích čs. legii ji tvořili členové jednoty ČsOL Ostrava 1 a Karviná, doplnění o žáky BPA. Chybět pak nemohli ani příslušníci KVV Ostrava a michálkovického Sboru dobrovolných hasičů. I díky nim se Hrbáčovi konečně dostalo důstojné pocty.

Odhalení pamětní desky v Mělníku

text mělnická jednota
foto Dana Šubová

JEDNOTA ČsOL V MĚLNÍKU

Ctít odkaz našich hrdinů a budovat v dnešní generaci úctu k předkům a hrdost k české (československé) i místní historii. S velkým respektem a po dlouhé době příprav členové Jednoty Československé obce legionářské na Mělníku ve středu 19. listopadu 2025 slavnostně odhalili pamětní desku legionářů narozených na Mělníku.

Za účasti poslankyně Evropského parlamentu paní Veroniky Vrecionové, paní senátorky Jarmily Smotlachové, zástupců města Mělník – starosty Tomáše Martince, místostarostů Petra Kowandy a Martina Klihavce, místopředsedy Československé obce legionářské br. Tomáše Pilvouska, a členů jednot ČsOL z Mladé Boleslavi a Mělníku i příznivců.

Velké poděkování patří právě výše zmíněným dámám za finanční příspěvek k pořízení desky, a zástupcům města za možnost umístění desky na budově Městského úřadu čp. 51. Velkou pílí předsedy mělnické jednoty br. Bohuslava Bubníka a br. Miroslava Neumanna se povedlo sehnat dostatek financí a desku vyrobit.

Po úvodních proslovech a odhalení desky následovala ještě krátká beseda v prostorách úřadu, nejen o práci v Evropském parlamentu, ale i o výuce dějepisu na školách, RVP a odkazu legionářů do dnešní doby.

V neposlední řadě děkujeme bratrům z boleslavské jednoty, kteří v uniformách italského a ruského legionáře stáli čestnou stráž. ■

Pieta v Památníku Vojna

br. Miroslav Ječmen
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V PŘÍBRAMI

U příležitosti státního svátku Dne boje za svobodu a demokracii a Mezinárodního dne studentstva dne 17. listopadu se v Památníku Vojna u Příbrami uskutečnil pietní akt spojený s prohlídkou administrativní budovy bývalého tábora pro německé válečné zajatce a později pracovního tábora pro politické vězně a osoby nepohodlné státnímu zřízení po roce 1948.

Pietní akt byl organizován ředitelem Hornického muzea v Příbrami Josefem Velflem a účastnili se ho senátor za příbramský obvod Petr Štěpánek, statutární náměstek hejmanky Středočeského kraje Pavel Pavlík, starostové a starostky obcí Příbram, Lešetice, Lazsko a Hvožďany, předseda Jednoty ČsOL v Příbrami, předseda KVH a SBZS Příbram, aktivní účastníci událostí roku 1989 v Příbrami pan a paní Steinerovi, sestry Volákovy a další a také občané z okolních obcí.

Při projevech výše uvedených veřejně činných osob bylo zdůrazněno, že demokracie je zárukou svobody a práva projevu každého občana; za které je nutné bojovat, pokud dochází k jejich porušování tak, jak za ně demonstrovali studenti 28. října 1939 a 17. listopadu 1989 v Praze.

Pan Aleš Steiner na závěr popsal, jak se zapojil do politického dění po 17. listopadu 1989 na Příbramsku a svoje vyprávění zakončil myšlenkou J. F. Kennedyho, který ve svém inauguračním projevu roku 1961 po zvolení prezidentem USA řekl: „Neptejte se, co může vaše země udělat pro vás. Ptejte se, co můžete vy udělat pro vaši zemi.“

Po skončení pietního aktu si účastníci prohlédli betonový bunkr, kde byli vězni zavíráni za prohřešky vůči vězeňskému řádu. Poté, co zde účastníci zapálili svíčky, seznámili se v administrativní budově tábora se zmenšenou maketou tábora a dalšími informacemi o režimu v tomto táboře. U tabule

popravených byly položeny květiny. Nejmladšímu z popravených vězňů tábora Vojna – skautovi – bylo 22 let, který byl popraven za protistátní činnost ještě v roce 1960. Účastníci si měli možnost prohlédnout v jedné z budov tábora také výstavu moderního evropského výtvarného umění Orbis Pictus: Europa. ■

Střelecká soutěž příbramských legionářů

JEDNOTA ČsOL V PŘÍBRAMI

br. Miroslav Ječmen
předseda jednoty

Dne 11. října 2025 uskutečnila příbramská jednota střeleckou soutěž pro členy jednoty a další zájemce z řad veřejnosti. I když se střelecké soutěže zúčastnilo jen polovina členů jednoty, soutěžilo se opravdu se zaujetím, v přátelské atmosféře, a výsledné nástřely ve střeleckých disciplínách Pi 9mm Luger a SA Bark 9mm byly u většiny soutěžících téměř vyrovnané. Putovní pohár za celkově nejlepší výsledky v obou střeleckých disciplínách

si odnesl člen jednoty br. Martin Štoček. S odstupem času lze hodnotit, že došlo ke zlepšení ve střelbě u některých členů jednoty, jako příklad mohu uvést br. Uhlíka.

K dobré náladě přispělo i občerstvení, o které se postarala sestra Petra Nemešová, která po půl šesté ráno upekla výborný švestkový koláč, a ještě teplý ho přivezla na střelnici; manželka br. O. Štočka, která poslala vlastní upečenou bábovku; o další občerstvení se postarali bratři Štoček, Uhlík a Ječmen. Účastníci soutěže odcházeli domů v dobré náladě a s tím, že příští rok se bude v této již tradici pokračovat. Za podporu akce děkujeme Republikovému výboru ČsOL a MO ČR. ■

Podzimní střelecká soutěž o pohár předsedy jednoty Tachov

br. Jiří Kašpárek
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V TACHOVĚ

Podzimní střelecké klání tachovských legionářů bylo zahájeno 25. října 2025 na střelnici Rychta v Tachově na společném nástupu. Při této příležitosti předseda jednoty br. Kašpárek nejprve informoval přítomné účastníky o činnosti ČsOL a jejích projektech. Podrobně hovořil o aktivitách tachovské legionářské jednoty. Potom bylo provedeno poučení o bezpečnostních opatřeních při střelbě a činnosti se zbraní.

Po skončení úvodu byla provedena střelba. Z 61 přítomných se do soutěže aktivně zapojilo 51 účastníků. Každý soutěžící střílel ze dvou zbraní (pistole a samonabíjecí puška). Soutěž proběhla bez problémů a bylo dosaženo dobrých výsledků. Po skončení střelby proběhlo vyhodnocení a předseda jednoty předal vítězům poháry a medaile. Součástí akce

byla rovněž soutěž pro děti ve střelbě ze vzduchovky a střelba z luku. Soutěž se všem přítomným líbila a byla znát celková spokojenost. ■

Pyrotechnici si připomněli 80. výročí Hostivické tragédie

JEDNOTA ČsOL V BOLETICÍCH „mjr. in m. VÁCLAVA VOKURKY“

Dne 13. září 1945 odjelo dvacet frekventantů 2. pyrotechnického kurzu do areálu někdejší prvorepublikové vojenské Zemské zbrojnice č. I, aby zde pokračovali v praktickém výcviku v ničení munice. Ve 14:45 otřásl budovou mohutný výbuch, který připravil o život celkem čtrnáct vojáků. Přesně o 80 let později se členové Jednoty ČsOL v Boleticích sešli na místě nehody, aby uctili jejich památku.

Připomínání této, dnes již téměř neznámé tragické události, se stalo pro jednotu Boletice stěžejním bodem každoroční činnosti. Památník, který pění jednoty na místě vznikl, se za tu dobu stal místem, na kterém pyrotechnici z řad armády i policie vzdávají hold těm, které jejich nebezpečná profese stála život.

Setkání bylo zahájeno tradičním pietním aktem, vzácní hosté položili květinové dary k pomníku se jmény čtrnácti zahynuvších účastníků kurzu a zástupci jednoty Boletice přinesli květinový dar též patronce pyrotechniků svaté Barboře. Po položení květinových darů zasadili vzácní hosté lípu, která tak doplní toto důstojné pietní místo.

Zahájení se ujal hlavní organizátor setkání br. Milan Sklenář a požádal o slovo předsedu jednoty Boletice br. Jaroslava Kabeleho. Čtení jmen všech dvaceti frekventantů kurzu se poté ujal br. Karel Ludvík. Následovalo krátké duchovní zamýšlení a minuta ticha za zemřelé. Za pyrotechniky v činné službě poté promluvil ředitel Pyrotechnické služby PČR brig. gen. Ing. Karel Čadil, po kterém vystoupila se svým projevem místopředsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR paní Věra Kovářová. Účastníky již tradičně pozdravil také starosta města Hostivice Ing. Josef Juránek a závěrečné slovo patřilo jako obvykle pozůstalým a příbuzným mužů, kvůli kterým se na tomto místě scházíme. Pietní setkání bylo ukončeno tóny slovenské a české hymny.

Po vyčerpání programu pietního setkání se účastníci přesunuli do nedaleké Sokolovny, kde pokračovalo společenské setkání tentokrát spojené s předáním ocenění Československé obce legionářské. Starosta Hostivice Ing. Josef Juránek převzal z rukou předsedy Jednoty ČsOL v Boleticích br. Kabeleho pamětní medaili „100 let ČsOL“ a ocenění se dočkali také vybraní členové jednoty. Pro příležitost 80. výročí hostivické tragédie nechala jednota vyrobit také pamětní odznaky odbornosti „pyrotechnik“. Tento odznak vznikl díky br. Janu Haasovi na základě návrhu frekventanta kurzu por. Emila Procházky nalezeném v jeho poznámkách z kurzu. Zvláštní variantu tohoto odznaku

společně se soškou svaté Barbory obdrželi z rukou paní místopředsedkyně Kovářové, ředitele pyroslužby brig. gen. Čadila a předsedy jednoty br. Kabeleho pozůstalí. Pamětní odznak opatřený místem a rokem absolvování pyrotechnického kurzu poté převzali také přítomní pyrotechnici.

Na společenské setkání v Sokolovně plynule navázal program, který jednota připravila pro širší veřejnost. Návštěvníci měli možnost prohlédnout si panelovou výstavu o historii ČsOL, ukázkou vojenských uniforem různých armád z období první a druhé světové války, statickou ukázkou munice ze sbírky jednoty Boletice, či zásahové vozidlo Pyrotechnické služby PČR. Součástí programu pro veřejnost byla také přednáška br. Jana Haase o samotné tragické události z 13. září 1945. Účast na tomto setkání byla velice hojná, a to jak z řad veřejnosti, tak z řad současných i bývalých pyrotechniků, což nás velice těší. Vidíme totiž, že z Hostivic se postupně stává místo, které pyrotechnici přijímají za své. ■

Školu pro invalidní legionáře ve Studénce připomíná stálá expozice

JEDNOTA ČsOL V NOVÉM JIČÍNĚ

Studénka, město v okrese Nový Jičín, dříve známé spíše Vagonkou Studénka, výrobcem vagonů, příměstských souprav ale i letadel. To vše připomíná jediné Vagonářské muzeum v naší republice vzniklé v roce 1957 na zámku, který původně patřil šlechtickému rodu Blücheru, ale v roce 1936 ho zakoupila obec Studénka a je nyní majetkem města. Muzeum je velmi zdařilé, zajímavé a hojně navštěvované. Za dobu své existence ho navštívily desítky tisíc návštěvníků a nikdo z nich ani netušil, že by zámek mohl mít také spojitost s legionářskou historií.

Tato stopa legionáře byla odhalena po 100 letech zcela náhodou a přispěla k tomu, úsměvně řečeno, i moderní digitální technika. Místnost u vestibulu zámku, původně sloužící jako hudební salon, byla dlouhodobě využívána jako fotoateliér. Moderní fotoaparáty a zejména mobily zapříčinily, že se tato služba stala nerentabilní a město hledalo jeho nové využití. Před nutnými opravami byl prováděn průzkum výmaleb. Ten v roce 2018 prováděla restaurátorka Renata Svobodová a objevila původní výmalbu s centrálním motivem se zelenými listy (lípa) a rámováním. Dále byl odhalen motiv se dvěma klíči, součást erbu rodu Blücheru. K překvapení objevila na severní stěně nástěnnou malbu s nápisem Nazdar.

Pátráním v archivech, kronikách a dalších dokumentech města byla nalezena spojitost nápisu s historií zámku. Byla ověřena existence legionářské školy pro invalidní legionáře, která zde působila v období let 1919 až 1923. Otevření školy iniciovala Legionářská kancelář Ministerstva obrany ČSR s cílem nápomoci invalidním legionářům se začlenit do běžného života. Důvod, proč byla škola umístěna právě na zámku, byl prozaický. Bezplatné umístění nabídl sám majitel hrabě Lothar Blücher. Podařilo se zjistit a doložit další zajímavé skutečnosti a sice, že škola byla internátní, jednoletá, se zaměřením na ekonomické vzdělání ukončené maturitou. Proběhly zde čtyři roční kurzy po 40 absolventech. Správcem legionářské školy byl štábní kapitán Jaroslav Vospálek, legionář, účastník bojů u Zborova a Kyjeva, kde byl raněn. Narodil se v Plzni v roce 1882 a zemřel v Rožmitále pod Třemšínem v roce 1961. Byl vždy hodnocen jako vzorný a čestný voják. Frekventanti školy se zapojovali do společenského života,

prováděli přednášky žákům obecní školy, organizovali vzpomínkové akce, oslavy apod. V předzámčí postavili ze svých prostředků Pomník padlým legionářům.

Zjištění těchto skutečností vedlo k diskusím, jak s nimi naložit. K vyjádření byla oslovena i naše Novojičínská jednota ČsOL, která začala prosazovat názor, že tato významná epizoda patří k historii zámku a měla by být připomínána formou stálé expozice v místnosti, kde byl objeven nápis „NAZDAR“. Současně se jednota zavázala ke spolupráci a odborné, metodické a částečné finanční výpomoci. O podporu požádal výbor jednoty i tajemníka projektu Legie 100 br. Jiřího Charfreitaga, který zámek navštívil v červnu 2019 a přislíbil součinnost. Po těchto jednáních se k realizaci záměru začali pozitivně přiklánět zastupitelé města, vedení městského úřadu a další zainteresované orgány a začala probíhat příprava realizace, zpracování projektu a finanční zajištění.

Nastartovanou realizaci bohužel zastavila covidová situace, volby do obecních zastupitelstev a inflační krize. Z důvodu nedostatků finančních prostředků, ale i přísných hygienických opatření, byl projekt stálé expozice odložen na neurčito. Naše jednota, ale i vedoucí Vagonářského muzea, restaurátorka a další věřili, že realizace byla jen pozastavena a dál hledali

a připravovali podklady. A byli úspěšní. Předseda jednoty, člen výboru br. Petr Fabián, vedoucí Vagonářské muzea a místostarosta MÚ Studénka navštívili Muzeum čs. legií v sídle ČsOL v Praze k získání zkušeností a navázání součinnosti. Jednání byla velmi vstřícná a br. Charfreitag potvrdil podporu a pomoc při realizaci. Navíc při prohlídce muzea byly objeveny mezi exponáty dvě fotografie se skupinou legionářů před zámek ve Studénce. Na žádost nám poskytli kopie těchto fotografií, které se staly vlastně prvními exponáty budoucí stálé expozice. Velký zdroj informací nám poskytla malá, útlá knížka Almanach „Zborovským hrdinům – Hrst vzpomínek“, vydaná v roce 1927 v Ostravě. Almanach objevil náhodou pracovník sběrných surovin v Kopřivnici a věnoval ji našemu členu výboru jednoty, amatérskému historikovi a autoru několika publikací o legionářích br. Václavu Langerovi. V almanachu je uvedeno velmi mnoho informací o činnosti jednot a legionářů v Moravskoslezské župě a také o Legionářské škole:

„Významnou událostí v životě legionářů bylo založení legionářské školy ve Studénce, o níž napsal E. Vágner: Studénka, slezská vesnice s 3000 obyvateli, ležící na hlavní trati, stala se po návratu legionářů do vlasti centrem bratří, kteří v boji za naši svobodu utrpěli ztráty na svém zdraví. Byla zde zřízena péčí MNO kancelář čsl. legií, Obchodní škola čsl. legionářů-invalidů, pro kterou dle doslechu darem propůjčil zdejší zámek s krásnou zahradou bývalý majitel zdejšího velkostatku p. Blücher.

Naším bratřím invalidům, většinou sociálně slabým, bylo tímto činem umožněno, že mohli s větším klidem pohlížeti na svou budoucnost, jelikož po absolvování školy snažila se kancelář čsl. legií v Praze bratry zároveň vhodně umístiti. Celkem pořádány 4 běhy. Každý čítal 40 chovanců invalidů-legionářů. Škola byla zahájena v roce 1919 a čítala ihned 43 bratří a byla ukončena v roce 1923.

Zvláštní památka v oblasti župy jest pomník padlým legionářům ve světové válce, vybudovaný I. ročníkem obchodní legionářské školy v zámecké zahradě pod starými lipami, který vytvořil br. Netal, absolvent téhož ročníku za přispění ostatních chovanců I. ročníku. Odhalen byl na prvé výročí naší samostatnosti 28. října 1919 za obrovské účasti místních korporací a občanstva.“ Almanach daroval bratr Václav Langer do stálé expozice při jejím slavnostním otevření.

Po skončení covidových opatření a opětném přechodu na běžné fungování společnosti a úřadů inicioval výbor jednoty začátkem prázdnin v roce 2023 jednání se starostou města k dalšímu postupu v realizaci expozice. Na jednání jsme sdělili, že podle doložených dokladů byla ukončena činnost Legionářské školy před sto lety 15. listopadu 1923 a navrhli jsme slavnostní otevření výstavy právě k tomuto výročí. Návrh všechny

zúčastněné zaujal, podpořili ho a dohodli se ustavit komisi zástupců všech zainteresovaných orgánů a institucí ke koordinaci postupu restaurátorských a nutných stavebních oprav. Komise se na místě samém scházela na kontrolních dnech co 14 dnů, což se ukázalo jako velmi praktické a účinné. Nejen ke kontrole postupu prací, ale i ke koordinaci různých neočekávaných oprav a jejich finančního krytí. Všichni se snažili, ale málokdo věřil, že se to povede. Největší zátěží byly restaurátorské práce, které restaurátorka s obrovským úsilím zvládala a už v říjnu jsme tak začali věřit, že termín slavnostního otevření bude dodržen. Podle dřívějších dohodů a příslibů výbor jednoty oslovil br. Jiřího Charfreitaga s prosbou o pomoc při instalaci vlastní výstavy a zapůjčení vhodných exponátů. Byl velmi vstřícný a moc nám pomohl. Stálá expozice mohla být slavnostně otevřena přesně v den 100. výročí ukončení činnosti školy. Co se nepovedlo za předešlých pět let, se nyní stihlo za pět měsíců.

Vzhledem k tomu, že Vagonářské muzeum bylo v zimním režimu uzavřené, mohli stálou expozici první návštěvníci zhlédnout až v březnu v roce 2024. O zhlédnutí byl a je velký zájem. Už v roce 2024 ji navštívilo cca 8000 návštěvníků a v letošním roce ještě o tisíc více. Někteří návštěvníci se vracejí a přinášejí fotografie a jiné drobné exponáty po svých předcích legionářích, které pak rozvíjejí a obohacují stálou expozici. Návštěvníci, a zejména větší skupiny, oceňují i iniciativu a vstřícnost našeho člena výboru br. Petra Fabiána, který na požádání provede bezplatně komentovanou prohlídku o historii čs. legií. V červnu letošního roku navštívil stálou expozici pan Andrej Babiš v doprovodu hejtmána a zástupce hejtmána Moravskoslezského kraje. Všem se moc líbila a vyjadřovali se o ni velmi pochvalně. Ocenili hlavně snahu připomínat tyto epizody historie naší země, což je velice potřebné a užitečné.

Výbor Novojičínské jednoty ČsOL, představitelé města Studénky a Vagonářského muzea tímto zároveň zvou čtenáře k návštěvě nové Stálé expozice na zámku ve Studénce. Expozice věnovaná legionářům je zpřístupněna v otevírací době Vagonářského muzea od března do listopadu. ■

*Velitel 1. čs. samostatné brigády
brigádní generál Ludvík Svoboda
při rozhovoru s fotoreportérem
Alexandrem Pánkem. Snímek pořízen
v létě 1944 v prostoru Černovice.*

text Milan Kopecký
foto VÚA–VHA Praha

Frontový fotograf Alexandr Pánek

Jeho snímky, které zachytily například i dění na Dukelském průsmyku památného 6. října 1944, viděl téměř každý, kdo se jen trochu zajímá o čs. zahraniční odboj za druhé světové války. Jeho jméno a podoba zůstaly v paměti už jen málokomu a jeho životopis je znám snad jen několika jednotlivcům. Aby se s jeho krátkým, ale svým způsobem snad i naplněným životním příběhem mohlo seznámit více čtenářů, vznikl i tento článek.

Alexandr Pánek se narodil dne 19. listopadu (někdy nesprávně uváděno i září) 1914 ve městě Zdobunov na Volyni. V meziválečném období absolvoval jak základní, tak i střední vzdělání na obchodní škole. Byť jeho snem bylo další studium fotografie na umělecké škole, vzhledem ke skromným existenčním poměrům před válkou i za německé okupace pracoval jako fotograf a optik ve svém rodném městě.

Když po osvobození Volyně jednotkami Rudé armády do oblasti dorazila v polovině března 1944 i 1. čs. samostatná brigáda, přihlásili se Alexandr Pánek i se svou manželkou Marií jako dobrovolníci do řad čs. jednotky. Tehdy se poprvé setkal s brigádním generálem Ludvíkem Svobodou. Toho potěšilo, že do jednotky nastoupí nejen člověk s žádanou odborností, ale i s plnou výbavou, protože si s sebou přinese nejen své aparáty, ale i značnou zásobu tehdy nedostatkového fotomateriálu a všech potřebných chemikálií. Fotograf v té době u brigády ztatelně chyběl, protože původní příslušník osvěty, rotný Kurt Biheller (Karel

Podporučík v záloze Alexandr Pánek byl za svou činnost na frontě vyznamenán Čs. válečným křížem 1939, Čs. vojenskou pamětní medailí se štítkem SSSR a sovětskou medailí Za vítězství nad Německem ve Velké vlastenecké válce 1941–1945. V roce 1959 pak obdržel i Dukelskou pamětní medaili. Snímek pochází z dubna 1945.

Borský) utrpěl v bojích o Kyjev těžké zranění a nikdo jiný jej dosud plnohodnotně nenahradil.

Dne 5. dubna 1944 manželé Pánkovi předstoupili v Rovně před odvodní komisi a stali se jako vojini-nováčci příslušníky čs. zahraniční armády. Marie obdržela kmenové číslo 11.953/Ž, Alexandr pak 11.954/M. Jejich prvním působištěm bylo oddělení osvěty 1. čs. samostatné brigády. Už během prvních dnů Alexandr Pánek fotografoval v Lucku základní výcvik volyňských dobrovolníků, po přesunu právě se formujícího 1. čs. sboru do oblasti Černovic v Bukovině pak vzniklo velké množství snímků z výcviku specialistů – tankistů, dělostřelců, minometčíků a podobně. Tehdy už Alexandr Pánek nosil na náramnících hodnost četaře, do níž byl povýšen 1. července 1944.

Krátce po zahájení karpatsko-dukelské operace, respektive po tragických a krvavých bojích u Machnówki a Wrocanky, když byl brigádní generál Ludvík Svoboda pověřen velením 1. čs. sboru, nechal převelet k 1. oddělení (operačnímu) sborového štábu i oba

Marie Pánková byla nositelkou Čs. válečného kříže 1939, Čs. vojenské pamětní medaile se štítkem SSSR, sovětské medaile Za vítězství nad Německem ve Velké vlastenecké válce 1941–1945, Dukelské pamětní medaile, Pamětní medaile k 20. výročí osvobození, medaile Za zásluhy o obranu vlasti a dalších vyznamenání. Snímek pochází z února či března 1945.

Pánkovi. Alexandr nyní plnil funkci topografa a fotografování se mohl věnovat jen ve svém volném čase, kterého měl opravdu málo. Přesto během nasazení v Karpatech pořídil nezanedbatelné množství fotografií. Ty mnohdy nevznikaly za úplně ideálních světelných a povětrnostních podmínek, což ale téměř vždy vyvažovala jejich jedinečnost, jako například série, zachycující poměrně podrobně poslední minuty života brigádního generála Jana Vedrala-Sázavského, případně vztyčování sloupů se státním znakem přímo na československé hranici.

Marie Pánková, za svobodna Klíglová, se narodila 25. října 1922 ve Zdobunově. V srpnu 1944 jako radistka oddělení osvěty 1. čs. brigády zachytila jako první zprávy vysílače z Banské Bystrice o vypuknutí Slovenského národního povstání. Demobilizovala 5. listopadu 1945 v hodnosti rotný. Po válce pracovala jako obchodní příručí, později jako vedoucí prodejny Foto-kino v Žatci. S manželem Alexandrem Pánkem měla dvě děti. Zemřela dne 2. dubna 2005. Na snímku Marie Pánková společně s Václavem Šířcem, příslušníkem oddělení osvěty 1. čs. brigády.

V červnu 1944 při výjezdech za reportážemi řídil vojín Alexandr Pánek i tento motocykl M-72 s evidenčním označením ČS-518. V postranním vozíku redaktor časopisu Našeho vojsko Ilja Vološčuk, zcela vpravo redaktor podporučík Hanuš Hermann.

V lednu 1945 byl četař Alexandr Pánek převelen ke štábní rotě sboru a v rámci tohoto útvaru pokračoval přes Branisko, Spiš až k Liptovskému Sv. Mikuláši, kde se fronta zastavila na celé dva měsíce. Zde mu byla 7. března propůjčena na dobu války hodnost podporučíka pěchoty v záloze. Během dubna a května se pak zúčastnil dalšího tažení údolím Váhu přes Velkou a Malou Fatru až na Javorníky a posléze přes Moravu až do Prahy.

Známý snímek, pořízený Alexandrem Pánkem krátce po překročení hranic Dukelským průsmykem 6. října 1944. Na obrněném automobilu BA-64B sedí rotný Ilja Vološčuk, redaktor časopisu Naše Vojsko.

Protože se manželé Pánkovi po válce rozhodli optovat pro Československou republiku, Alexandr nastoupil na konci srpna službu u vojenské skupiny Žatec jako ubytovací důstojník. Právě zde se totiž shromažďovali volyňští Češi z řad bývalých vojáků 1. čs. armádního sboru, kteří se tu hodlali usadit i se svými rodinami. Alexandr Pánek ukončil vojenskou službu 4. února 1946, kdy byl propuštěn na trvalou dovolenou. (Byť do civilu odešel v hodnosti četaře v záloze, během prvních poválečných let byl opět jmenován podporučíkem v záloze a jeho kmenovým tělesem se stal pěší pluk 9 „Karla Havlíčka Borovského“ v Chomutově.

Pánkovi se po válce usadili přímo v Žatci v Šafaříkově ulici, kde získali rodinný domek. Alexandr Pánek byl ustanoven národním správcem firmy Schafhauser a spol., foto-optický závod. Zde pracoval jako fotograf-optik i po znárodnění, kdy byla firma včleněna do národního podniku Chemodroga (později Drogerie n. p.), Ústí nad Labem.

Po celou dobu se kromě zaměstnání zabýval ve větší míře fotografováním a filmem, mimo jiné vedl místní filmový kroužek. Od roku 1952 vlastnil 16mm kameru Paillard, s níž zpočátku snímал záběry pro rodinné filmy, později pro své amatérské hrané filmy, pro něž si sám psával scénář, sám si je režíroval i stříhal.

S filmem „Kdo se směje naposled“ se v ročníku 1958/59 zúčastnil soutěže Lidové umělecké tvořivosti 1958/59 a získal nejen 2. cenu, ale i doporučení k účasti na mezinárodní přehlídce amatérských filmů ve francouzském Cannes. Také několik jeho dokumentárních filmů, např. *Varovné znamení*, *Nenápadný nepřítel chmele* či *Myslivost a škola* zaznamenaly úspěch, neboť je ocenilo Ministerstvo zemědělství, resp. Čs. myslivecký svaz. Velmi zajímavá je skutečnost, že v jeho hraném filmu *Sáňky* z přelomu 50. a 60. let vystupuje v roli mladého tatínka Zdeněk Svěrák, tehdy pedagog na místním gymnáziu, pro něhož to byla pravděpodobně první herecká zkušenost před kamerou.

Na počátku 60. let navázal jako externí kameraman spolupráci s tehdejší Československou televizí pro Televizní noviny. Tehdy též změnil zaměstnání a nastoupil na místo filmového dokumentátora ve Výzkumném ústavu hnědého uhlí v Mostě. Jeho koníček se mu tak stal skutečně povoláním. Bohužel, tehdy do jeho osudu zasáhla velmi těžká nemoc. Dne 11. září 1962 odjel na vyšetření do Ústřední vojenské nemocnice v Praze, kde byl jeho stav shledán velmi vážným, takže se domů už nevrátil. Zemřel po měsíční hospitalizaci dne 12. října 1962.

Poznámka: Autorem fotografického doprovodu k článku je Alexandr Pánek.

Časopis Legionářský směr navazuje na stejnojmenný titul vydávaný Československou obcí legionářskou ve 20. letech minulého století jako týdeník, posléze měsíčník. Jeho hlavním posláním je prezentovat rozsáhlou a různorodou činnost Československé obce legionářské, připomínat odkaz zakladatelů samostatného československého státu a zejména pak ideje boje za svébytnost, svobodu a demokracii v době vzniku samostatného státu, za druhé světové války i v novodobé historii. Časopis je určen pro členy Československé obce legionářské, válečné veterány, sympatizanty a také širokou veřejnost, kterou zajímá tato problematika.

VYDAVATEL: Československá obec legionářská, Sokolská 33, 120 00 Praha 2, www.csol.cz, tel.: +420 224 266 235, fax: +420 224 266 274, e-mail: sekretariat@csol.cz **ŠÉFREDAKTOR:** Jiří Filip, tel.: +420 734 315 634, e-mail: tajemnik@csol.cz **EDITOR:** Marcela Volfová, e-mail: volfova@csol.cz **GRAFICKÁ ÚPRAVA, TISK A DISTRIBUCE:** Vydavatelství MAC, spol. s r.o.,

Na Spojce 968/7, 101 00 Praha 10 - Vršovice **ADRESA REDAKCE:** Československá obec legionářská, Sokolská 33, 120 00 Praha 2 **UŽÁVĚRKA ČÍSLA:** 15. prosince 2025, **EVIDENČNÍ ČÍSLO:** MK ČR E 20912, Elektronickou podobu Legionářského směru naleznete na: www.csol.cz v rubrice Projekty.

MUZEUM ČESKOSLOVENSKÝCH

LEGII

PANELOVÁ VÝSTAVA NÁVRAT DOMŮ

LODNÍ TRANSPORTY ČESKOSLOVENSKÝCH LEGIONÁŘŮ Z RUSKA DO VLASTI V LÉTECH 1919-1920

V listopadu 1920 opustila Vladivostok loď Heffron a s ní i 36. transport legionářů. Skončila tím šest let trvající anabáze boje za samostatnost, na jejímž počátku bylo pár set dobrovolníků České družiny a na konci Československé vojsko na Rusi o třech divizích a téměř 60 000 mužích. Jejich statečné chování na bojišti přesvědčilo státy Dohody, že jsou za ideu svobody skutečně ochotni riskovat to nejcennější – své životy, čímž získali jejich podporu pro vznik samostatného státu. Po ovládnutí Transsibiřské magistrály v létě 1918 zamezili statisícům německých a rakousko-uherských zajatců návrat domů a jejich opětovnému nasazení na frontách, čímž významně přispěli k vítězství Dohody ve válce. Dne 28. října 1918 bylo vyhlášeno Československo a cíl jejich mise byl splněn. Legionáři v Rusku se však nadále podíleli na bojích na Sibiři. Toužili se však již vrátit domů. Cesta vlaky na západ ale nebyla možná, jedinou možností tak byla lodní evakuace. Byla to poslední velká výzva, které museli legionáři čelit. A byť zápasili s nedostatkem prostředků, omezenou lodní tonáží i liknavostí spojenců, nakonec i tuto výzvu úspěšně překonali. Cesta domů, u některých doslova kolem celého světa, se proměnila v poslední velký triumf a dokonalou propagaci nového státu. A legionáři si z ní odnesli nezapomenutelné zážitky, protože navštívili exotická místa, která do té doby znali maximálně z naučných knih a dobrodružných románů.

MUZEUM ČESKOSLOVENSKÝCH LEGII

SOKOLSKÁ 33 (VSTUP Z ULICE JEČNÁ), PRAHA 2

OTEVŘENO: ÚTERÝ - SOBOTA 9:00 - 18:00

VSTUP ZDARMA

VÝSTAVA OTEVŘENA OD LISTOPADU 2025 DO BŘEZNA 2026

**ČESKOSLOVENSKÁ
OBEC LEGIONÁŘSKÁ**

Ministerstvo obrany
České republiky

Vojenský ústřední archiv

Muzeum československých legií

Štěpán Frank

Pozůstalost po legionáři V. V. Krejčíříkovi

Před nedávnem se našemu muzeu podařilo získat velice zajímavou pozůstalost. Takto kompaktních a atraktivních celků nesdružuje naše instituce mnoho, tím spíše po významných osobnostech prvního národního odboje. Věnceslav Václav Krejčířík se narodil 28. června 1891 v Bedihošti a po maturitě a povinné vojenské službě odjel hledat pracovní příležitost do Ruska. Připomeňme, že před válkou žilo v carském Rusku na sto tisíc Čechů a Slováků. Jeho počátky v České družině jsou nejasné, jako dobrovolník se přihlásil již 25. srpna 1914. Do bojové činnosti se zapojil až v květnu 1915, přičemž již v červnu byl vyznamenán Svatojiřským křížem IV. třídy, a to za boje na řece San. Jeho povyšování a přítomnost dalších vyznamenání podtrhuje skutečnost, že posléze patřil k nejúspěšnějším československým družiníkům. Krejčířík se zúčastnil slavné bitvy u Zborova a následně celé sibiřské anabáze. Jeho bojové úspěchy byly odměněny dalšími dvěma svatojiřskými kříži (III. třídy a druhý IV. třídy), přičemž v době bitvy u Zborova se na jeho hrudi honosil i ruský Řád sv. Stanislava III. třídy. U Zborova sice patřil se svou rotou k záloze, z vlastní iniciativy však provedl podpurný útok na pomoc 1. čs. střeleckého pluku, čímž zajistil úspěšný průběh bitvy. Při tomto útoku byl zraněn a velení jeho schopnosti (mimo zmíněný Svatojiřský kříž IV. třídy) odměnilo udělením prestižní Svatojiřské zbraně (šavle). Velitelem

1. jízdního pluku se stal v březnu 1919. Po návratu do vlasti se Krejčířík nadále věnoval armádní kariéře, plukovníkem se stal v roce 1929. Po druhé světové válce našel uplatnění v civilním sektoru, byl perzekvován komunistickým režimem a zemřel zapomenut 3. července 1962 v Brně.

Kromě prezentovaného faleristického materiálu, který téměř kompletně naše instituce obdržela včetně náležitých dokumentace (de-

kretů), se nyní v našich sbírkách nachází i vzácný stejnokroj z raného období etablované československé armády. Věnceslava Václava Krejčíříka máme v tomto stejnokroji dokonce zachyceného na fotografii. Mezi medailemi,

dalšími dekoracemi a cennými řádovými klenoty (Řád Sokola s meči, Řád sv. Stanislava, Řád sv. Anny, Řád čestné legie) vyniká lotyšský Řád medvědobijce (Láčplēša Kara ordenis) III. třídy, udělený Krejčíříkovi v roce 1924 v rámci čilé meziválečné spolupráce s pobaltskými státy. Řád na první pohled zaujme aplikací svastiky, která se v Pobaltí využívala jako estetický prvek či předkřesťanský náboženský ideogram.

Cenný historický celek můžete vidět jako součást dočasné expozice Muzea československých legií v Praze. Za důvěru v naší instituci srdečně děkujeme dárcům předmětů, potomkům Věnceslava Václava Krejčíříka – Aleši Brunclíkovi a JUDr. Julii Kotyzové. ■

